

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energiantensiivisten yritysten sähköistämistuesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta. Tuella korvataan päästökaupasta aiheutuvia välillisiä kustannuksia laissa määritellyille toimialoille. Maksettavan tuen suuruus riippuisi muun muassa päästöoikeuden hinnasta sekä toiminnanharjoittajan sähkönkulutuksesta tai tuotannon määrästä. Lain tavoitteena on ohjata toiminnanharjoittajia kehittämään teollista tuotantoaan hiilineutraalimmaksi. Tuen käytölle asetettaisiin ehtoja, joita tukea saavan toiminnanharjoittajan tulisi noudattaa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan talvella 2022. Lain voimaantulo edellyttää, että Euroopan unionin komissio on hyväksynyt lakiehdotukseen sisältyvän valtiontuen.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT.....	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta.....	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja Euroopan unionin lainsäädäntö	4
2.2 Kansallisen nykytilan arviointi	5
3 Tavoitteet	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset	10
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset.....	10
4.2.2 Ympäristövaikutukset	15
5 Muut toteuttamiskohtaiset ehdot.....	16
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	16
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot	16
6 Lausuntopalaute.....	17
6.1 Lausuntopyyntöön saadut vastaukset	17
6.2 Lainsäädännön arviointineuvoston palaute	17
7 Säännöskohtaiset perustelut	17
8 Lakia alemman asteinen sääntely.....	30
9 Voimaantulo	30
10 Suhde muihin esityksiin	30
10.1 Suhde talousarvioesitykseen.....	30
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyhteistyö	30
LAKIEHDOTUS.....	33
Laki energiatuotannon teollisuuden sähköistämistä	33
LIITE 1.....	41
LIITE 2.....	42
LIITE.....	43
ASETUSLUONNOS	43
Laki energiatuotannon teollisuuden sähköistämistä	43

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopan unionin päästökauppajärjestelmästä säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2003/87/EY kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta (jäljempänä *päästökauppadirektiivi*). Päästökauppadirektiiviä muutettiin vuonna 2018 päästökaupan kehittämiseksi ja laajentamiseksi kaudelle 2021–2030.

Päästökaupalla pyritään EU:ssa yhteisesti vähentämään ilmastonmuutosta aiheuttavia kasvihuonekaasupäästöjä kustannustehokkaasti. Päästökauppajärjestelmässä kasvihuonekaasupäästöille muodostuu hinta, joka aiheuttaa suoria kustannuksia päästökaupan piiriin kuuluville toimijoille. Päästökauppa aiheuttaa myös välillisiä kustannuksia, kun päästökaupan kustannus siirtyy kulutetun sähkön hintaan. Tämä kustannus on erityisen merkittävä paljon sähköä käyttävillä, vienti-intensiivisillä teollisuuden aloilla. Niin kauan, kuin näiden toimijoiden globaaleihin kilpailujiin ei kohdistu vastaavaa kustannusrasitusta on mahdollista, että välilliset kustannukset lisäävät niin sanottua hiilivuotoriskiä. Hiilivuodolla tarkoitetaan mahdollista kasvihuonekaasujen maailmanlaajuisista kokonaispäästöjen lisääntymistä, kun yritykset siirtävät tai perustavat tuotantoa Euroopan unionin ulkopuolelle, koska ne eivät pysty siirtämään EU:n päästökauppajärjestelmästä aiheutuvia kustannuksia asiakkailleen ilman markkinaosuuden merkittävää vähentymistä.

Päästökauppadirektiivissä hiilivuotoriski on huomioitu kahdella eri tavalla. Päästökaupasta suoraan aiheutuvia kustannuksia korvataan EU-tasolla harmonisoitujen ilmaisjakosääntöjen mukaisesti erikseen määritellyille päästökauppaan kuuluville toimialoille myöntämällä niille päästöoikeuksia maksutta. Päästökaupasta välillisesti aiheutuvia kustannuksia tulisi päästökauppadirektiivin mukaisesti korvata kansallisesti käyttöön otettavien taloudellisten toimenpiteiden kautta. Komissio on 21.9.2020 antanut tiedonannon suuntaviivoista, koskien tiettyjä päästökauppaan liittyviä valtiontukitoimenpiteitä vuoden 2021 jälkeen. Näissä suuntaviivoissa komissio vahvistaa edellytykset, joiden täytyessä unionin päästökauppajärjestelmään liittyviä tukitoimenpiteitä voidaan pitää sisämarkkinoille soveltuvina perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla. Suuntaviivoissa vahvistettuja periaatteita sovelletaan päästökauppadirektiivissä säädettyihin taloudellisiin toimenpiteisiin, joilla jäsenmaiden tulisi korvata välillisiä kustannuksia.

Marinin hallitus sopi syksyllä 2020 käydyissä budjettineuvotteluissa energiantensiivisten yritysten sähköistämistuen käyttöönotosta. Tuki kannustaa entistä tehokkaammin hiilineutraaliin tuotantoon, energiantensiivisten yritysten sähköistämiseen ja huomioi kustannuskilpailukyyn. Sähköistämistuki valmistellaan vuosille 2021–2025 ja se valmistellaan päivitettyjen päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaisena tukena. Kevään 2021 puoliväliriihessä Marinin hallitus sopi sähköistämistukeen liittyvistä tarkennuksista. Hallitus linjasi, että välillisistä kustannuksista korvataan tuen saajille vuosittain 25 prosenttia, kuitenkin siten, ettei tukijärjestelmän vuotuinen kustannus saa ylittää 150 miljoonaa euroa. Hallitus myös sopi tuen käytölle asetettavista ehdoista sekä niiden toteutuksen aikataulusta.

Tukijärjestelmän käyttöönotto edellyttää, että Euroopan komissio on hyväksynyt sen.

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä Energiaviraston kanssa. Lakiehdotusta on käsitelty syksyllä 2020, talvella ja keväällä 2021 työ- ja elinkeinoministeriön vetämässä päästökauppalakityöryhmässä, jossa ovat edustettuina päästökaupan keskeiset viranomaiset, teollisuuden toimialat, ja muut sidosryhmät.

Työ- ja elinkeinoministeriö teetti vuonna 2021 AFRY Consulting Oy:llä selvityksen päästökaupan valtioneuvoston päätöskäytäntöjen mukaisen tuen toteuttamisesta Suomessa. Selvityksen avulla on mahdollista tehdä laskennallisia arvioita sähköistämistuen vaikutuksista sekä kansallisen tuen käytölle asetettavan ehdon vaikutuksista.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella TEM004:00/202.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja Euroopan unionin lainsäädäntö

Hiilidioksidipäästöjen hinnoittelujärjestelmät ovat yleistymässä maailmanlaajuisesti. Euroopan unionin lisäksi päästökauppajärjestelmiä, hiilidioksidiveroja tai muita maksuja on otettu tai ollaan ottamassa käyttöön muun muassa Yhdysvalloissa ja Kanadassa osavaltiotasolla, Etelä-Koreassa ja Kiinassa. Hiilidioksidipäästöjen hinnoittelun käyttöönotto tasoittaa kansainvälistä kilpailua. Eri järjestelmiä vertailtaessa on kuitenkin syytä ottaa huomioon muun muassa vähennystavoitteiden kunnianhimo, päästöoikeuksien jakotapa ja päästöoikeuksien ilmaisjakoa koskevat säännöt. Toistaiseksi hiilidioksidipäästöjen hinta on EU-alueella muita korkeampi ja päästökauppadirektiivin mukaiset hiilivuotoriskiä pienentävät toimenpiteet perusteltuina.

EU:n ilmastopolitiikan tavoitteita, keinoja ja tarvittavaa sääntelyä tarkastellaan säännöllisesti uudelleen, ottaen huomioon kansainvälinen kehitys ja pyrkimykset Pariisin sopimuksen pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamiseksi. Päästökauppajärjestelmää uudistetaan siten, että se on sopusoinnissa EU:n ilmastopolitiikan kehikon kanssa. Vuonna 2018 voimaan astuneella päästökauppadirektiivin muutoksella uudistettiin päästökauppajärjestelmää vuoden 2020 jälkeen alkavia päästökauppakausia, erityisesti päästökauppakautta 2021–2030, varten. Lisäksi uudistus pohjautuu kolmannen päästökauppakauden kokemuksiin järjestelmästä.

EU:n 2030 päästövähennystavoitetta ollaan nostamassa 55 prosenttiin, jotta se vastaa paremmin EU:n pitkän aikavälin tavoitteeseen olla hiilineutraali vuonna 2050. Komission odotetaan antavan kesällä 2021 laajan paketin ehdotuksia, millä keinoilla tavoitteeseen voitaisiin päästä. Myös päästökaupan kunnianhimoa ja laajuutta tultaneen ehdottamaan muutettavaksi. Päästökauppariippimarkkina ja päästöoikeuden hinta on noussut lyhyessä ajassa tasolle, missä sen odotettiin olevan vasta usean vuoden päästä. Huutokauppojen keskimääräinen selvityshinta jaksolla 01/2021–05/2021 oli 43,01 euroa kun vuotta aiemmin vastaavalla jaksolla keskimääräinen hinta oli 21,57 euroa. Kohonnut päästöoikeuden hinta nostaa myös päästökaupasta aiheutuvia välillisiä kustannuksia merkittävästi.

EU:n valtioneuvoston sääntely

EU:n valtioneuvoston sääntely perustuu Sopimuksen Euroopan unionin toiminnasta (jäljempänä SEUT) 107–109 artikloihin. SEUT:n 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä, taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää

kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. SEUT:n mukaisesti valtiontuki ei siis pääsääntöisesti sovellu sisämarkkinoille.

Pääsäännöstä on kuitenkin poikkeuksia. Joissain tapauksissa valtiontuki katsotaan suoraan sisämarkkinoille soveltuvaksi ja joissain tapauksissa valtiontuen voidaan katsoa tiettyjen edellytysten täytyessä soveltuvan sisämarkkinoille. Useissa tapauksissa jäsenvaltioiden tulee ilmoittaa (eli notifioida) suunnitteilla olevista tuista ja tukijärjestelmistä komissiolle ennakoon, minkä jälkeen komissio tekee päätöksen tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille.

Esimerkiksi 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämisestä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Ilmoitusmenettelyn tarkoituksena on varmistaa tukien yhteensopivuus yhteismarkkinoille. Tukitoimenpiteitä ei voida ottaa käyttöön, ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän.

2.2 Kansallisen nykytilan arviointi

Suomessa on vuosina 2016–2020 ollut käytössä päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatitukijärjestelmä, joka pohjautui komission vuosille 2013–2020 antamiin päästökauppaan liittyviin valtiontukitoimenpiteisiin. Päästökaupan epäsuoria kustannuksia on päästökauppadirektiivin mukaisesti ollut mahdollista kompensoida kansallisesti päätettävien tukiohjelmien kautta. Tuesta on säädetty lailla päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoinnista (138/2017) sekä valtioneuvoston asetuksella päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoinnista (311/2017). Sen mukaista tukea voi hakea ja myöntää viimeisen kerran vuonna 2021. Marinin hallitus sopi syksyllä 2020 käydyissä budjettineuvotteluissa, että nykytuotoinen kompensaatituki lakkaa voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti.

Toimiala	Maksettu tuki euroa/vuosi			
	2017	2018	2019	2020
Rautamalmien louhinta (13.10)	-	-	-	-
Lannoitemineraalien louhinta, lannoitteiden ja tyyppiyhdisteiden valmistus (14.30 ja 24.15)	767 578	532 930	571 389	1 480 610
Puuvillatyypististen kuitujen valmistelu ja kehruu (17.11)	-	-	-	-
Nahkavaatteiden valmistus (18.10)	-	-	-	-
Massan- ja paperinvalmistus (21.11 ja 21.12)	23 835 055	16 734 410	18 231 709	46 710 950
Muiden epäorgaanisten ja orgaanisten peruskemikaalien valmistus (24.13 ja 24.14)	2 889 999	2 256 870	2 443 665	6 260 846
Ensiömuovin valmistus (24.16)	848 542	589 143	641 902	1 644 599
Tekokuitujen valmistus (24.70)	-	-	-	-
Raudan, teräksen ja rautaseosten valmistus (27.10)	6 461 219	4 485 128	4 887 761	12 522 796
Alumiinin tuotanto (27.42)	-	-	-	-
Lyijyn, sinkin ja tinan tuotanto (27.43)	2 631 432	1 827 005	1 990 617	5 100 104
Kuparin tuotanto (27.44)	472 157	327 819	357 176	915 110
Yhteensä	37 905 981	26 753 304	29 124 219	74 635 015

Aiemmassa taulukossa on listattu tukiviranomaisena toimivan Energiaviraston maksama tuki toimialoittain vuosina 2017–2020.

Tukea on myönnetty vuosittain noin 60 laitokselle, joista noin puolet ovat metsäteollisuuden toimialoilta. Tuki on laskettu laitoksen viitejakson ajalta määritetyn keskimääräisen sähkönkulutuksen tai tuotannon, sovellettavan vertailuarvon, päästöoikeuden hinnan, alueellisen hiilidioksidin päästökertoimen ja kansallisen tuki-intensiteetin perusteella. Alla taulukossa on esitetty vuosina 2016–2020 sovelletut kansalliset tuki-intensiteetit sekä päästöoikeuden hinnat.

	2016	2017	2018	2019	2020
Kansallinen tuki-intensiteetti (%)	40	40	40	37,5	37,5
Laskennassa sovellettava päästöoikeuden hinta (euroa/tCO ₂)	7,72	5,36	5,84	15,96	24,92

Kansallinen tuki-intensiteetti on ollut tukiohjelmassa laskeva. Myös valtiontukisuuntaviivoissa esitetty tuen enimmäistaso laski vuosien 2013–2020 aikana 85 prosentista 75 prosenttiin. Suomessa sovellettu kansallinen tuki-intensiteetti on ollut puolet suuntaviivojen mahdollistamasta tukitasosta.

3 Tavoitteet

Esitys liittyy kiinteästi hallituksen tavoitteeseen turvata teollisuuden kustannuskilpailukykyä. Tuki kohdistuu kustannuksiin, joita kansainvälisillä markkinoilla toimivien yritysten kolmansista maista tulevilla kilpailijoilla ei ole, johtuen erilaisista ilmastotavoitteista ja sääntely-ympäristöstä.

Esityksen tavoitteena on myös ohjata tuen piiriin kuuluvia toimialoja investoimaan ja kehittämään teollista toimintaansa hiilineutraalimmaksi. Jotta tavoitteeseen päästään kustannustehokkaasti, edellytetään tuen saajia kohdistamaan vähintään 50 prosenttia heille myönnetystä tuesta kehittämistoimiin, joilla tavoitellaan päästövähennyksiä, energiatehokkuusparannuksia tai uusiutuvan energian osuuden lisäämistä energiankulutuksessa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Sähköistämistukeen olisivat oikeutettuja toiminnanharjoittajat, jotka toimivat toimialoilla tai alatoimialoilla, joiden katsotaan päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti olevan alttiita merkittäväälle hiilivuodon riskille EU:n päästökauppajärjestelmän sähkön hintaan aiheuttamien välillisten kustannusten vuoksi. Kaikki valtiontukisuuntaviivoissa luetellut toimialat ja alatoimialat olisivat oikeutettuja tukeen. Toimialojen joukossa on sellaisia Suomelle merkittäviä toimialoja kuin raudan, teräksen ja rautaseosten valmistus; paperin, kartongin ja pahvin valmistus; massan valmistus sekä jalostettujen öljytuotteiden valmistus. Tukeen oikeutetut toimialat ja alatoimialat luetellaan lakiehdotuksen liitteessä 1.

Edellytykset sähköistämistuen myöntämiselle

Tukea myönnettäisiin tukeen oikeutetuilla toimialoilla ja alatoimialoilla toimiville toiminnanharjoittajille tarkasteluvuosien 2021–2025 välillisten kustannusten perusteella. Tuki tulisi hakea

ja maksaa tarkasteluvuotta seuraavana vuonna. Vuoden 2021 kustannusten perusteella maksettavaa tukea tulisi siten hakea vuonna 2022 ja tuki maksettaisiin vuonna 2022.

Sähköistämistuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että toiminnanharjoittaja voi osoittaa tehneensä energiatehokkuuslain mukaisen energiakatselmuksen tai, että se on vapautettu energiakatselmuksen tekemisestä energiatehokkuuslain 7 §:n nojalla. Päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaan tuensaajan tulee noudattaa velvoitetta tehdä energiatehokkuusdirektiivissä tarkoitettu energiakatselmus. Katselmus voidaan tehdä joko itsenäisenä katselmuksena tai sertifioidun energianhallintajärjestelmän tai ympäristöasioiden hallintajärjestelmän, esimerkiksi EU:n ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmän (EMAS) puitteissa. Energiatehokkuuslaki velvoittaa suuret yritykset tekemään energiakatselmuksen neljän vuoden välein. Neljän vuoden välein tehtävää energiakatselmusta ei vaadita yrityksiltä, jotka ovat mukana Energiatehokkuus-sopimuksessa ja joilla on sertifioitu energiatehokkuusjärjestelmä (ETJ+); joilla on sertifioitu ISO50001 -järjestelmä; tai joilla on sertifioitu ISO14001 -järjestelmä ja ETJ+. Sähköistämistuen piiriin kuuluvista toiminnanharjoittajista valtaosa on jo valmiiksi energiatehokkuuslain velvoitteen piirissä. Jotta asiasta saadaan varmuus, tulisi asia varmistaa hakemuskäsittelyn yhteydessä tukea hakevalta toiminnanharjoittajalta. Velvoite katselmoinnin tekoon tulisi uutena muutamille pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka ovat oikeutettuja hakemaan sähköistämistukea. Koska katselmoinnin teko vaatii näiltä toiminnanharjoittajalta aikaa ja resursseja, riittäisi, että pienet ja keskisuuret yritykset osoittaisivat täyttäneensä velvoitteen ensimmäistä tuenmyöntämistä vuotta seuraavana vuonna.

Päästökaupan valtiontukisuuntaviivat edellyttävät, että niiden mukaista tukea myöntävät jäsenvaltiot sitoutuvat seuraamaan, että tuensaajat, jotka kuuluvat energiatehokkuusdirektiivin mukaisen energiakatselmuksen tekemistä koskevan velvoitteen piiriin, toteuttavat jonkun suuntaviivoissa kuvatusta kolmesta ehdosta. Vaihtoehtoiset ehdot ovat: a) noudattavat katselmuksesta tehtävän raportin suosituksia siltä osin kuin niiden edellyttämien investointien takaisinmaksuaika on enintään kolme vuotta ja investointien kustannukset ovat oikeasuhteisia; tai b) pienentävät sähkönkulutuksensa hiilijalanjälkeä siten, että ne kattavat vähintään 30 prosenttia sähkönkulutuksestaan hiilettömistä lähteistä tuotetulla sähköllä; tai c) investoivat tukisummasta huomattavan osuuden eli vähintään 50 prosenttia hankkeisiin, joilla saadaan vähennettyä laitoksen kasvihuonekaasupäästöjä merkittävästi ja huomattavasti alle EU:n päästökauppajärjestelmässä maksutta jaettavia päästöoikeuksia varten sovellettavan vertailuarvon. Näiden vaihtoehtojen soveltuvuutta Suomen kansalliseen tukijärjestelmään on tarpeen tarkastella yksityiskohtaisesti.

Ehto a) tarkoittaisi, että yritykselle tulisi pakolliseksi tehdä katselmoinnista tehtävään raporttiin kirjatut toimenpidesuosituksset, kun kyse on investoinneista, joilla on enintään kolmen vuoden takaisinmaksuaika ja joiden kustannukset ovat oikeasuhteisia. Nykyisellään suurten yritysten katselmoitien toimenpide-ehdotuksista toteutetaan karkeasti puolet, hajonnan ollessa suurta. Mikäli investoinnit tulisivat pakollisiksi, on mahdollista, että tällöin osa toimenpidesuosituksista jätettäisiin kirjaamatta katselmoinnista tehtävään raporttiin, mikäli ne olisivat vastoin yrityksen toimintasuunnitelmaa. Katselmuksissa ei myöskään välttämättä tehdä täsmällisiä toimenpide-ehdotuksia vaan ne perustuvat arvioihin. Näin ollen kaikki raporttiin kirjattavat suosituksset eivät välttämättä ole niin hyviä ja toteuttamiskelpoisia ehdotuksia, kun niitä tarkastellaan yksityiskohtaisemmin. Suuntaviivojen ehdossa sovellettava takaisinmaksuaika viittaa pienempiin hankkeisiin ja jatkuvaan parantamiseen. On mahdollista, että ehdon täyttäviä investointeja ei löytyisi kaikkien tuensaajien suosituksissa lainkaan ja näin ollen suuntaviivojen kriteeri ei sellaisenaan soveltuisi kaikkiin tuen piirissä oleviin toiminnanharjoittajiin.

Suuntaviivojen ehto b) edellyttäisi tuensaaajien varmistavan, että sähkönkulutuksesta vähintään 30 prosenttia on katettu hiilettömistä lähteistä tuotetulla sähköllä. Hiilettömällä lähteellä viitataan sellaisen sähkön tuotantoon, josta ei aiheudu lainkaan hiilidioksidipäästöjä. AFRY Consultingin selvityksen mukaan tällaiseen tuotantoon voidaan Suomessa laskea kuuluvaksi ainakin mm. ydinvoima, vesivoima ja tuulivoima. Tällä oletuksella laskien vuonna 2020 Suomen sähkön tuotannosta 70 prosenttia oli lähtöisin hiilettömistä lähteistä. Ehdon toteutumista arvioitaessa myös biomassaa katsottaisiin tässä yhteydessä hiilettömäksi lähteeksi. Päästökauppadirektiivin mukaan kestävyyskriteerit täyttävän biomassan laskennalliset hiilidioksidipäästöt ovat nolla. Kun biomassaa lasketaan mukaan hiilettömäksi lähteeksi, vuonna 2020 Suomen sähkön tuotannosta 85 prosenttia oli lähtöisin hiilettömistä lähteistä. AFRYn selvitystyön yhteydessä tehtyyn kyselyyn vastanneet tuen piiriin kuuluvat toiminnanharjoittajat hankkivat sähkönsä ensisijaisesti pörssistä ja kahdenvälisillä sopimuksilla, jotka ovat myös pääosin pörssisähköä. Lisäksi käytössä on myös ns. PPA-sopimuksia ja metsäteollisuuden alan tuensaaajilla on omaa sähkön ja lämmön tuotantoa. Tämä oma tuotanto käyttää myös fossiilisia polttoaineita. Päästöttömän sähkön osuus on toimijoiden sähkön hankinnasta jo nyt selvästi korkeampi kuin komission ehtojen mukainen 30 prosenttia. Myös ostamalla markkinasähköä toimija ylittää 30 prosentin vaatimuksen. Metsäteollisuuden piirissä olevilla laitoksilla oli useammalla omaa uusiutuvaa sähkön tuotantoa, esim. vesivoimaa, joka nostaa koko alan uusiutuvan sähkön osuutta. Selvitys osoitti, että pienin päästöttömän sähkön osuus oli metsäteollisuuden toimijalla (38 %), suurin (100 %) samoin metsäteollisuuden toimijalla. Uusiutuvan sähkön osalta pienin osuus oli 2 % ja suurin 100 %. Päästöttömän ja uusiutuvan sähkön osuudet on laskettu kunkin laitoksen sähkön kulutuksella painotettuna keskiarvona, toimijoiden ilmoittamien tietojen perusteella.

Suuntaviivojen ehdon c) mukaisesti laitoksen tietojen perusteella myönnetystä tuesta vähintään 50 % tulisi kohdistaa laitoksella tapahtuviin päästövähennyshankkeisiin. Päästöjen tulisi vähentyä huomattavasti alle vertailuarvon, jota kyseisen tuotteen tuottamiseen sovelletaan päästökauppajärjestelmässä, määritettäessä päästöoikeuksien ilmaisjakoa. AFRY Consulting on selvityksessään arvioinut ehdon soveltuvuutta tuensaaajiin Suomessa. Keskeisiä huomioita ovat, että c)-ehto ei ole mahdollista soveltaa kaikkiin toiminnanharjoittajiin koska vaadittua päästökaupan ilmaisjaon vertailuarvoa ei ole määritelty kaikille tuen piiriin oikeutetuille toimialoille. Näitä ovat suurin osa kemian ja metallin alan toimialoista. Monella näistä toimijoista päästöjen sijaan syntyy laitoksen ulkopuolelta ostetun energian tuotannossa, mutta tätä energiaa tuottaa sellainen taho, jonka toimintaan toiminnanharjoittajan toimilla ei ole vaikutusta. Metsäteollisuudessa iso osa myös jo nykyisellään alittaa sovellettavan vertailuarvon, joten päästöjen vähentämistä ei voida arvioida suuntaviivojen ehdon mukaisesti. Ehdon soveltuvuutta toimialoitain on kuvattu alla olevassa taulukossa.

	Metsäteollisuus	Metalliteollisuus	Kemian teollisuus
Laitoksen v. 2020 päästöt alle v. 2021 ilmaisjakorajan (kpl)	25	1	0
Laitoksen v. 2020 päästöt yli v. 2021 ilmaisjakorajan (kpl)	11	4	2
Laitos ei mukana päästöoikeuksien ilmaisjaossa (kpl)	0	7	12

Edellä olevan tarkastelun perusteella suuntaviivojen vaihtoehtoisista ehdoista b) soveltuisi parhaiten yhtenäiseksi ehdoksi kaikille tuen piiriin kuuluville toimialoille ja toiminnanharjoittajille. On ilmeistä, että tuensaaajat täyttävät tämän ehdon. Jotta tuen suuntaviivojen mukaisuus voidaan varmistaa, edellytettäisiin, että toiminnanharjoittajan tulisi toimittaa tukiviranomaiselle selvitys

kuluttamansa sähkön hiilettömistä lähteistä tuotetun sähkön osuudesta. Velvoite koskisi myös pieniä ja keskisuuria tuensaaajia.

Myönnettävä sähköistämistuen määrä

Vuosittain maksettavan tuen määrä laskettaisiin päästökaupan valtioneuvoston suuntaviivoissa määriteltyjä kaavoja soveltaen siten, että tuki-intensiteetti olisi suuntaviivojen enimmäisintensiteettiä alhaisempi. Päästökaupan valtioneuvoston suuntaviivojen mukaisesti tuki on oikeasuhteista ja sen kielteiset vaikutukset kilpailuun ja kauppaan ovat riittävän vähäiset, jos se on enintään 75 prosenttia aiheutuneista välillisistä päästökustannuksista. Pääministeri Sanna Marinin hallitus on linjannut, että kansallisessa tukiohjelmassa tuki mitoitetaan vastaamaan 25 prosenttia aiheutuneista välillisistä päästökustannuksista. Vuosittain toiminnanharjoittajille myönnettävä tuen kokonaismäärä ei saa kuitenkaan ylittää 150 miljoonaa euroa.

Tuki-intensiteetin lisäksi tuen määrä määräytyisi hiilidioksidin alueellisen päästökertoimen, päästöoikeuden hinnan, sovellettavan sähkönkulutuksen vertailuarvon sekä laitoksen sähkönkulutuksen perusteella, joka määritettäisiin joko suoraan laitoksen kuluttaman sähkön perusteella tai johdettaisiin tukikelpoisten tuotteiden tuotantomäärästä.

Tuen määrän laskemiseen sovellettaisiin alueellista sähköntuotannon päästökerrointa. Se kuvaa fossiilisista polttoaineista eri maantieteellisillä alueilla tuotetun sähkön hiilidioksidintensiteetin painotettua keskiarvoa. Päästökerroin osoittaa, miten tärkeitä fossiilisia polttoaineita käyttävät voimalat ovat loppuhinnan määräytymiselle sähkön tukumarkkinoilla kyseisellä maantieteellisellä alueella. Suuntaviivoissa maantieteelliseksi alueeksi katsotaan alueet, a) jotka koostuvat sähköpörssien kautta yhteen kytketyistä osamarkkinoista, tai b) joiden sisällä ei ole ilmoitettu ylikuormituksesta, ja molemmissa tapauksissa tuntikohtaiset seuraavaa vuorokautta koskevat sähköpörssien hinnat alueen sisällä poikkeavat toisistaan euroina (Euroopan keskuspankin päivittäiskurssi) enintään yhden prosentin merkittävässä määrässä kaikkia yhden vuoden tunteja. Pelkkä sähkökauppa kahden jäsenvaltion välillä ei tarkoita automaattisesti, että ne muodostavat ylikansallisen alueen. Suuntaviivoissa Suomi ja Ruotsi muodostavat yhdessä maantieteellisen alueen. Samaa sähköntuotannon päästökerrointa sovelletaan kaikkiin sähkönhankinnan muotoihin (tuottaminen omaan käyttöön, sähkön toimitussopimukset ja verkkojakelu) ja kaikkiin tuensaaajiin kyseisessä jäsenvaltiossa, jotta voitaisiin varmistaa sähkönhankinnan lähteiden tasavertainen kohtelu ja välttää väärinkäyttömahdollisuudet.

Päästöoikeuden hinta olisi yksi keskeisiä tekijöitä tuen laskennassa. Kullekin tukivuodelle käytettäisiin päästöoikeuden johdannaistuotteen (DEC) hinnan keskiarvoa tukivuotta edeltävänä vuonna. Keskiarvo laskettaisiin kaupankäynniltään edustavan päästöoikeuspörssin päivän päätöshintojen keskiarvona. Päästöoikeuden hinnan vaikutusta tuen määrään on kuvattu taloudellisten vaikutusten yhteydessä.

Jos komission määrittelemät tuotekohtaiset sähkönkulutuksen vertailuarvot eivät olisi sovellettavissa laitoksessa valmistettaviin tuotteisiin, käytettäisiin tuen määrän laskemisessa toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa ja toteutunutta sähkönkulutusta. Sovellettavia vertailuarvoja kuvataan tarkemmin lakiehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa, mutta tätä esitystä koskevan lausunnon menetelyä käynnistyessä ei komissio ole näitä vertailuarvoja vielä antanut. Esitys täydentyy tältä osin.

Tuen käytölle asetettava ehto

Toiminnanharjoittajien, joille tukea on myönnetty, edellyttäisiin kohdistavan vähintään 50 prosenttia heille myönnetystä tuesta kehittämistoimiin. Kehittämistoimien tulisi joko edistää

päästöjen vähentämistä, prosessien sähköistämistä, energiatehokkuutta tai uusiutuvan energian käytön lisäämistä. Tuki tulisi olla kohdistettuna toimiin 31.12.2028 mennessä. Toiminnanharjoittajan tulisi raportoida kehittämistoimista tukiviranomaiselle. Tuen kohdistamisesta kehittämistoimiin, siihen liittyvästä raportointivelvoitteesta sekä tukiviranomaisen menettelyistä säädetäisiin tarkemmin sähköistämistukea koskevassa valtioneuvoston asetuksessa.

Viranomaistehtävät ja valvonta

Energiavirasto olisi tuen viranomaistehtävistä vastaava tukiviranomainen. Energiaviraston vastuulla olisi tarkastaa, että toiminnanharjoittajan ilmoittamat tiedot ovat uskottavia ja luotettavia sekä kattavuudeltaan ja tarkkuudeltaan riittäviä, jotta se voi varmistua, että tuen myöntämisen perusteet ovat oikein ja toiminnanharjoittaja täyttää tuen käytölle asetetun velvoitteen. Energiavirastolla olisi tukiviranomaisena tarpeelliset tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet tämän tarkastelunsa vuoksi. Energiavirasto huolehtisi tuen hakemusmenettelyyn, myöntämiseen, maksamiseen ja käytön seurantaan liittyvistä tehtävistä, valvoisi lain noudattamista ja hoitaisi muut laissa sille määrätyt tehtävät.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset valtiontalouteen

Esitys liittyy vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitus käsitellä eduskunnassa sen yhteydessä. Tukiohjelman kustannukset valtiontaloudelle muodostuvat toiminnanharjoittajille maksettavasta tuesta sekä tukiviranomaisen resurssitarpeista.

Alla olevassa taulukossa esitetään arvio toiminnanharjoittajille maksettavasta tuesta maksuvuosittain, tuki-intensiteetin ollessa 25 prosenttia. Taulukossa on myös esitetty arviossa käytetty päästöoikeuden hintaennuste kullekin tukivuodelle. Päästöoikeuden hinnan ennustamiseen liittyy erittäin suurta epävarmuutta mikä myös luo epävarmuutta myönnettävän tuen määrään vuosittain. Markkinahinta on vuosien 2020 ja 2021 aikana noussut tasolle, minkä sen on aiemmin ennustettu saavuttavan vasta useamman vuoden viiveellä. Vuonna 2022 maksettavan tuen kohdalla vastaavaa epävarmuutta ei ole, koska päästöoikeuden hinnan määrittämisessä käytetään tietoja takautuvasti aiemmalta vuodelta. Toisaalta vuosittain laskettavan tuen perustana olevaan sähkönkulutukseen liittyy epävarmuutta, mikä lisää myös epävarmuutta myönnettävän tuen kokonaismäärästä myös vuonna 2022.

Tuen maksuvuosi	2022	2023	2024	2025	2026	yhteensä
Päästöoikeuden hintaennuste (euroa)	27	35	37	38	39	
Arvio myönnettävästä tuen määrästä (miljoonaa euroa)	87	113	119	122	126	567

Epävarmuuteen, mikä liittyy myönnettävän tuen määrään ja siten tukijärjestelmän vaikutuksiin valtiontaloudelle, vastattaisiin rajaamalla vuosittain myönnettävä tuki korkeimmillaan 150 miljoonaa euroon. Riippumatta päästöoikeuden hinnan vaihtelusta tai muiden tuen määrään vaikuttavien tekijöiden muutoksista, tuen vuosittaiset kokonaiskustannukset olisivat enimmillään 150 miljoonaa euroa ja koko tukiohjelman aikana 750 miljoonaa euroa.

Vuoden 2022 talousarvioesityksessä on energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistukea varten momentille 32.30.43 ehdotettu määrärahasi 87 miljoonaa euroa.

Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2022–2025 sähköistämistukeen on varattu 87 miljoonaa euroa vuodelle 2022, 113 miljoonaa euroa vuodelle 2023, 119 miljoonaa euroa vuodelle 2024 sekä 122 miljoonaa euroa vuodelle 2025.

Päästöoikeuden hintaennustetta on syytä arvioida ja tarvittaessa päivittää sen jälkeen, kun komissio on julkaissut laajan Fit for 55 -paketin ilmastotoimien, mukaan lukien päästökaupan, kunnianhimon lisäämiseksi. Tällä on mahdollisesti nostava vaikutus ennusteeseen myönnettävän tuen määrästä vuosille 2023–2025. Korkeimmillaan maksettava tukimäärä voisi nousta vuositasolla enintään 150 miljoonaan euroon.

Vaikutukset Energiaviraston toimintaan, toimintamenoihin ja henkilöresursseihin

Energiavirasto vastaa kaikista lakiin liittyvistä viranomaistehtävistä ja valvoo lain noudattamista. Energiavirasto muun muassa käsittelee vuosittain toiminnanharjoittajien tukihakemukset, huolehtii sähköistämistuen maksamiseen liittyvistä toimenpiteistä ja tarvittaessa tuen takaisinperinnästä. Energiavirasto vastaa tuen käyttöön liittyvien ehtojen seurannasta ja valvonnasta. Energiaviraston tehtävä on varmistua, että toiminnanharjoittajan ilmoittamat tiedot ovat kattavia, luotettavia, uskottavia ja tarkkoja.

Sähköistämistukihakemuksia arvioidaan saapuvan vuosittain noin 70. Tehtäväkokonaisuuden tehokas ja tarkoituksenmukainen hoitaminen edellyttää, että Energiavirastolla on käytössään tietojärjestelmä, jonka avulla sähköistämistuen hakemiseen, myöntämiseen, maksamiseen ja tuen käytön seurantaan liittyvät prosessit on mahdollista automatisoida mahdollisimman pitkälle. Tietojärjestelmän pystyttämistä ja ylläpidosta tukiohjelman aikana aiheutuu alustavan arvion mukaan noin 220 000 euron kustannukset. Hakemuskäsittelystä, tuen käytön valvonnasta ja Energiavirastolle ilmoitettujen tietojen kattavuuden, luotettavuuden, uskottavuuden ja tarkkuuden varmentamisesta aiheutuu aiempaa suuremmat hallinnolliset kustannukset, kun verrataan kompensaatiotukijärjestelmään. Tämä johtuu siitä, että tietoja ei varmenna 3. osapuoli (todontaja) vaan työn tekee Energiavirasto. Nämä hallinnolliset kustannukset ovat tukiohjelman aikana noin 100 000 euroa. Sähköistämistukeen liittyviin viranomaistehtäviin arvioidaan tarvittavan vuosina 2022–2029 keskimäärin 2 henkilötyövuotta (htv). Tarve on suurempi (2,5 htv) vuosina 2022–2026. Keskimääräisestä tarpeesta 0,5 htv:ta olisi toteutettavissa resurssien uudelleen kohdennuksella, kun kompensaatiotukijärjestelmään liittyviä viranomaistehtäviä ei enää olisi Energiaviraston hoidettavana. Sähköistämistukeen liittyvien viranomaistehtävien kokonaiskustannusten arvioidaan olevan 1 750 000 euroa vuoteen 2029 mennessä.

Energiaviraston menojen lisäyksestä ja kasvaneesta henkilöresurssitarpeesta syntyviä kustannuksia on mahdollista kattaa Energiaviraston päätöksistä perittävillä maksuilla. Mikäli kaikki kustannukset katettaisiin toiminnanharjoittajilta perittävillä maksuilla, tarkoittaisi tämä alustavan arvion mukaan noin 3500 euron vuosittaista kustannusta per toiminnanharjoittajan laitos.

Vaikutukset yritysten toimintaan

Sähköistämistuella pyritään parantamaan yritysten kustannuskilpailukykyä ja ehkäisemään riskiä hiilivuodolle. AFRY Consultingin haastattelemien, tuen piiriin kuuluvien yritysten mukaan tuki vaikuttaa positiivisesti laitosten kokonaiskannattavuuden arviointiin. Sähköistämistuella arvioidaan olevan myös positiivisia vaikutuksia, kun kansainväliset konsernit vertailevat eri

maissa sijaitsevien laitosten yksikköhintojen eroja ja sitä kautta arvioivat tuotannon sijoittumista eri maiden tuotantolaitosten välillä.

Vaikutukset toimialoihin

Päästökaupan valtioneuvoston suuntaviivojen toimialaluokitukseen on tullut muutoksia verrattuna edellisellä päästökaupakaudella sovellettujen suuntaviivojen toimialaluokitukseen. Tämän seurauksena toimialoja ja yrityksiä tulee jäämään sähköistämistuen piiristä pois verrattuna kompensatiosuunnitelmaan sovellettuun toimialaluokitukseen ja vastaavasti uusia toimijoita ja toimialoja on tulossa tuen piiriin. AFRY Consulting selvitti tutkimuksessaan suuntaviivojen mukaisia toimialoja Suomessa, mitä toimialoja ja yrityksiä tuen piiristä jää pois verrattuna aiempien suuntaviivojen mukaiseen toimialaluokitukseen ja ketä vastaavasti on tulossa uutena sen piiriin. Aiempiin suuntaviivoihin perustuvaa kompensatiosuunnitelmaa on hakenut ja saanut Suomessa noin 60 laitosta. Alla listatut toimialat säilyvät tuen piirissä myös jatkossa, laitoslukumääränä tämä tarkoittaa noin 30 laitosta. Näistä keskeisimpiä tuensajia ovat metsäteollisuuden toimialat sekä metallin jalostus. Toimialalle nahkavaatteiden valmistus kuuluu Tilastokeskuksen tietojen mukaan noin 40 yritystä. Nämä yritykset ovat pääsääntöisesti hyvin pieniä ja on todennäköistä, että tuen hakemiseen liittyvät kustannukset ovat heille suuremmat kuin tuesta saatava hyöty mikä tekee tuen hakemisesta kannattamatonta. Kyseiseltä toimialalta ei haettu kompensatiosuunnitelmaa vuosien 2016–2019 perusteella.

NACE -luokka	Toimialan nimike
14.11	Nahkavaatteiden valmistus
24.42	Alumiinin valmistus
20.13	Muiden epäorgaanisten peruskemikaalien valmistus
24.43	Lyijyn, sinkin ja tinan tuotanto
24.10	Raudan, teräksen ja rautaseosten valmistus
17.12	Paperin, kartongin ja pahvin valmistus
17.11	Massan valmistus*
24.44	Kuparin tuotanto

*aiemmin ollut mekaaninen massa

Seuraavassa taulukossa on listattu toimialat ja niiden luokitukset, jotka ovat uusia verrattuna aiempiin suuntaviivoihin. Uusien toimialojen myötä 17 laitosta tulee joko osin, tai kokonaan uutena tuen piiriin. Osin tuen piirissä ovat olleet jo tietyt metsäteollisuusintegraatit, nyt tuki laajenee myös kemiallisen sellun tuotantoon.

NACE -luokka	Toimialan nimike
17.11	Massan valmistus *
19.20	Jalostettujen öljytuotteiden valmistus
24.45	Muiden värimetallien tuotanto
20.16.40.15	Polyeteeni, alkumuodossa
24.51	Raudan valu
23.14.12.10	Lasikuitumatot
23.14.12.30	Lasikuituhutlevyt

20.11.11.50	Vety
20.11.12.90	Epäorgaaniset epämetallien happiyhdisteet

*uutena kemiallinen massa

Seuraavassa taulukossa on esitetty AFRY Consultingin arvio vuosittaisesta tuen määrästä ja sen jakautumisesta toimialoittain päästöoikeuden hinnan ollessa 50 euroa.

	Tuki (miljoonaa euroa)	Osuus
Metsäteollisuus	85	60 %
Metalliteollisuus	37	26 %
Kemian teollisuus	17	14 %
Yhteensä	141	100 %

Tuen piiristä poistuvat toimialat on listattu alla. Tuen piiristä poistuu arviolta kymmenen näillä toimialoilla toimivaa laitosta. Vuonna 2020 näille laitoksille maksettiin vuoden 2019 perusteella haettua kompensaatiotukea noin kymmenen miljoonaa euroa. Kaikki tuen piiristä toimialamuutoksen takia poistuvat laitokset ovat kemian toimialan laitoksia. Tuen ulkopuolelle rajautuvien laitosten saama tuki vastasi noin 40 prosenttia koko kemian toimialan yritysten saamasta tuesta.

NACE –luokka	Toimialan nimike
14.30	Kemiallisten ja lannoitemineraalien louhinta
24.15	Lannoitteiden ja typpiyhdisteiden valmistus
24.14	Muiden orgaanisten peruskemikaalien valmistus
17.11	Puuvillatyypisten kuitujen valmistelu ja kehruu
24.70	Tekokuitujen valmistus
13.10	Rautamalmien louhinta
24161039	Pientiheyspolyeteeni
24161035	Suoraketjuinen pientiheyspolyeteeni
24161050	Suurtiheyspolyeteeni
24165130	Polypropeeni
24163010	Polyvinyylidikloridi
24164040	Polykarbonaatti

Myönnetty tuki on tarkoitettu korvaamaan toiminnanharjoittajille päästökaupan kustannusta sähköhinnassa, parantamaan niiden kustannuskilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla ja siten ehkäisemään riskiä hiilivuodolle sekä kannustamaan toimialoja kehittämään toimintaansa Suomessa ja Suomeen.

Tuen käytön vaikutukset

Myönnetystä tuesta yritysten tulee käyttää vähintään 50 prosentin osuus kehitystoimiin. Myönnettävän tuen kokonaismäärän on arvioitu olevan 567 miljoonaa euroa vuosien 2022–2026 ai-

kana. Tästä vähintään 284 miljoonaa euroa tulisi kohdistua vuoteen 2029 mennessä kehitystoimiin. Alla taulukossa on esitetty arvio, kuinka paljon tukea toimialoittain kehitystoimiin kohdistuisi tukiohjelman aikana.

	Tuki (miljoonaa euroa)	Osuus
Metsäteollisuus	170	60 %
Metalliteollisuus	74	26 %
Kemianteollisuus	40	14 %
Yhteensä	284	100 %

Esitettyyn arvioon liittyy epävarmuutta. Arvioitaessa tuen käytön vaikutuksia on huomioitava, että toiminnanharjoittajalle myönnettävä tuen määrä perustuu sen päästökaupan välillisten kustannusten määrään sähköhinnassa, joka arvioidaan takautuvasti vuosittain. Tuen määrään eivät vaikuta toiminnanharjoittajan tunnistamat lain tarkoittamat kehitystoimet, joihin tukea tulee käyttää. Käytettävä tukimäärä tulee vaihtelemaan toiminnanharjoittajakohtaisesti kymmenistä tuhansista kymmeneen miljooniin euroihin. Tuen käyttö tullaan arvioimaan tukiviranomaisen toimesta vuoden 2028 jälkeen, mutta on selvää, että tuen käytön vaikutukset esim. päästöjen vähentämiseen, prosessien sähköistämiseen tulevat näkymään pidemmällä aikavälillä.

Tuen hakemisesta aiheutuvat kustannukset

Sähköistämistuen hakeminen on yrityksille vapaaehtoista. Tuen hakemisesta ja tuen käytön raportoinnista arvioidaan aiheutuvan toiminnanharjoittajille kustannuksia, kun tukea haetaan vuosittain Energiaviraston sähköisen asiointijärjestelmän kautta. Kustannukset syntyvät toiminnanharjoittajan työpanoksesta sekä Energiaviraston perimistä käsittelymaksuista. Alustavan arvion mukaan Energiaviraston antaman tukipäätöksen hinta olisi noin 3000–4000 euron suuruinen. Lisäksi tuen käytön raportoinnista aiheutuu mahdollisia lisäkustannuksia vuosina 2026–2028. Näiden vuosittaisten lisäkustannusten ei arvioida ylittävän tuen myöntämisestä annetun päätöksen hintaa. Viranomaisen käsittelymaksuista toiminnanharjoittajalle syntyvät kustannukset ovat samat riippumatta yrityksen koosta, koska tukijärjestelmässä edellytetyjen tietojen käsittely olisi viranomaismenettelynä kaikille samanlainen. Näin ollen pienemmille yrityksille hallinnollisten kustannusten arvioidaan olevan suhteessa suuremmat kuin suurille yrityksille.

Järjestelmästä ei aiheutuisi yrityksille 3. osapuolen varmennukseen liittyviä kustannuksia koska varmentamiseen liittyvät tehtävät olisi laissa osoitettu Energiavirastolle ja sisältyisivät Energiaviraston perimiin maksuihin.

Tukea ovat oikeutettuja hakemaan kaikki tukeen oikeutetuilla toimialoilla toimivat yritykset, yrityksen koosta tai tuen määrään keskeisesti vaikuttavasta sähkön kulutuksen suuruudesta riippumatta. AFRY Consultingin arvion mukaan hallituksen esityksen mukaisesti myönnetty tuki tarkoittaisi, että 1 GWh:n sähkön kulutuksella tuen määrä olisi arviolta 3660–7320 euroa vuodessa, päästöoikeuden hinnan ollessa välillä 30 – 60 euroa/tCO₂. AFRY:n arvion mukaan kaikkien tunnistettujen tuen piiriin kuuluvien yritysten sähkönkulutus on yli 1 GWh vuodessa, yksittäisiä laitoksia jää tämän rajan alle. Tuen piiriin kuuluvista laitoksista valtaosan vuosittainen sähkönkulutus on yli 10 GWh ja lähes 50 ylittää 100 GWh vuodessa. Toimialalla Nahkavaatteiden valmistus toimivien yritysten sähkönkulutuksen arvioidaan jäävän alle sen, että tuen hakeminen olisi kannattavaa.

Johtopäätöksenä tuen hakemiseen liittyvistä kustannuksista voidaan todeta, että valtaosalle tuen piiriin kuuluviksi tunnistetuille toimijoille tuen hakeminen ja sen käytöstä raportointi on kannattavaa suhteessa arvioituun tuen määrään. Mikäli tukea hakevan toiminnanharjoittajan laitoksen sähkönkulutus on alle 1 GWh/vuosi ja tuen laskennassa käytettävä päästöoikeuden hinta-hinta on noin 30 euroa, on nähtävissä, että tällöin tuen hakemisesta vuosittain syntyvät kustannukset ovat suuremmat kuin mitä tuesta saatava taloudellinen hyöty olisi.

4.2.2 Ympäristövaikutukset

Ilmastovaikutukset

Päästökaupan välillisten kustannusten korvaamiseen pohjautuvan sähköistämistuen tavoite on pienentää tuettavien toimialojen riskiä hiilivuodolle. Hiilivuodolla tarkoitetaan kasvihuonekaasujen maailmanlaajuisista kokonaispäästöjen lisääntymistä seurauksena siitä, että yritykset siirtävät tai perustavat tuotantoa Euroopan unionin ulkopuolelle, koska ne eivät pysty siirtämään EU:n päästökauppajärjestelmästä aiheutuvia kustannuksia asiakkailleen ilman markkinaosuuden merkittävää vähentymistä. Tuen arvioidaan parantavan toimijoiden kustannuskilpailukykyä suhteessa kansainvälisiin kilpailijoihin ja siten auttavan ehkäisemään hiilivuotoriskin syntymistä ja välillisesti ehkäisemään negatiivisten ilmastovaikutusten syntymistä. Päästökaupan kustannusvaikutus on viime vuosina kasvanut merkittävästi päästöoikeuksien hintatason nous-tua 50 euron tuntumaan. Osana valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa toteutettiin selvitys hiilitullimekanismeista ja niiden taloudellisista vaikutuksista EU:ssa ja Suomessa. Selvityksen mukaan viitteitä hiilivuodon toteutumisesta on nähtävissä EU:ssa jo aiemmilla päästökauppakausilla. Aiemmilla päästökauppakausilla päästökaupan hintavaikutus on ollut huomattavasti alhaisempi kuin neljännellä päästökauppakaudella odotetaan olevan.

Sähköistämistuen käytölle asetetun vaatimuksen seurauksena toiminnanharjoittajien tulee kohdistaa arviolta noin 280 miljoonaa euroa kehittämistoimiin, joiden arvioidaan vaikuttavan positiivisesti erilaisten puhtaan teknologian ratkaisujen kehittymiseen ja käyttöönottoon teollisessa toiminnassa vielä ennen vuotta 2030. Tuella arvioidaan olevan mahdollisia myönteisiä vaikutuksia yritysten energiatehokkuudelle ja teollisten prosessien sähköistymiseen, energiatehokkuuden parantumiseen, uusiutuvien energiamuotojen käytön lisääntymiseen. Tästä seuraa, että sähköistämistuella arvioidaan olevan mahdollisia myönteisiä vaikutuksia yritysten kasvihuonekaasupäästöjen vähenemiseen ja siten ilmaston muutoksen hillintään. Tuen käytölle asetetun vaatimuksen täsmällisiä vaikutuksia on kuitenkin ennalta vaikea arvioida koska myönnettävän tuen määrään ja siten myös kehittämistoimiin kohdistuvan rahan määrään liittyy suurta epävarmuutta. Tuen käytön täsmällinen määrittely ennakoon ei myöskään ole tuen myöntämiselle asetettava ehto vaan tuen saajan on mahdollista suunnitella tehtäviä kehitystoimia myös vasta kun täsmällinen tieto myönnettävän tuen määrästä on tiedossa.

Marinin hallitusohjelman puitteissa 13 toimialaa on valmistellut itselleen työ- ja elinkeinoministeriön koordinoimassa hankkeessa tiekartat vähähiilisyteen. Tiekartoissa kukin toimiala on esittänyt oman arvionsa käytössä olevista ja mahdollisista päästövähennysteknologioista ja -keinoista, sekä arvion saavutettavissa olevista päästövähennyksistä. Sähköistämistuen piiriin kuuluvien toimialojen vähähiilitieartoissa on tunnistettu seuraavia mahdollisuuksia.

Metsäteollisuuden tehdaspäästöt ovat vuonna 2020 noin 3 miljoonaa hiilidioksiditonna/vuosi, suotuisan toimintaympäristön vallitessa ne on mahdollista vähentää 0,3 miljoonaan tonniin vuoteen 2035 mennessä. Tämä voitaisiin toteuttaa fossiilisten polttoaineiden käytön lopettamisella, pieniä varapolttoainemääriä lukuun ottamatta, pitkälti tehtaiden investointien, polttolaitoksia uusimalla ja sähköistymisen myötä. Kemianteollisuus tavoittelee, että nykyiset 5,7 miljoonan

tonnin kasvihuonekaasupäästöt saataisiin mahdollisimman lähelle nollaa tulevien 25 vuoden aikana. Tämä tapahtuisi prosessien ja energiankäytön päästöjä vähentämällä. Sähköistäminen on tavoitteen saavuttamisessa keskeisessä roolissa. Teknologiateollisuuden sektoreilla, joista tuen piiriin kuuluva metalliteollisuus on keskeisin päästölähde, voitaisiin toimialan tiekarttaan sisältyvän nopeutetun teknologisen kehityksen mallissa laskea suoria päästöjä 38 prosenttia vuoteen 2035 ja 80 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Päästövähennyskeinoista useimmat perustuvat prosessien ja koneiden sähköistämiseen, energia- ja materiaalitehokkuuden parantamiseen, kiertotalouteen sekä digitaalisten ratkaisujen käyttöön.

Sähköistämistuen käytöstä seuraavien vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuutta koska kehittämistoimiin käytettävä tuen määrä ei ole etukäteen tiedossa. Sitran valmisteilla olevan Enabling cost-efficient electrification -selvityksen ennakkotulosten mukaan teollisuuden sähköistämisen suurimpia pullonkauloja ovat kannustimien puute investoida uusiin laitteisiin, poltto- ja raaka-aineisiin sekä epävarmuus investointiympäristöstä. Sähköistämistuella pyritään osaltaan pienentämään ja poistamaan näiden positiivista kehitystä hidastavien tekijöiden vaikutusta.

Lakiehdotuksen mukaan vähintään 50 % tuesta tule kohdentaa kehittämistoimiin 31.12.2028 mennessä. On mahdollista, että kehittämistoimista seuraavia positiivisia ilmastovaikutuksia on tunnistettavissa jo ennen vuotta 2028. Mikäli kehittämistoimet painottuvat tukiohjelman loppuvuosiin on mahdollista, että positiiviset vaikutukset näkyvät vasta vuoden 2028 jälkeen. Sähköistämistuen käyttöä olisi mahdollista kohdistaa aineettomiin investointeihin, joilla edistetään tiekartoissa tunnistettujen ratkaisujen toteutumista. Sähköistämistuen käyttöehdosta ei tällöin välttämättä seuraa suoria positiivisia ilmastovaikutuksia vaan vaikutukset ovat välillisiä. On myös mahdollista, että vaikutukset eivät ole kaikilta osin pysyviä.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Päästökauppadirektiivin 2003/87/EY 10 a artiklan 6 alakohdassa todetaan, että jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön taloudellisia toimenpiteitä sellaisten toimialojen tai toimialojen osien hyväksi, jotka ovat alttiita todelliselle hiilivuodon riskille sen vuoksi, että sähkön hintoihin siirretystä kasvihuonekaasupäästöihin liittyvistä kustannuksista aiheutuu tosiasiallisesti merkittäviä välillisiä kustannuksia edellyttäen, että tällaiset taloudelliset toimenpiteet ovat valtiontukisääntöjen mukaisia eivätkä etenkin aiheuta aiheettomia kilpailun vääristymiä. Jäsenvaltiot päättävät tukijärjestelmien käyttöön otosta itse. Marinin hallitus on 14.–15.9.2020 käydyissä neuvotteluissa linjannut tuen käyttöön otosta vuosille 2021–2025.

Periaatteet, joiden mukaisesti tukea voi myöntää, on vahvistettu komission laatimissa päästökaupan valtiontukisuuntaviivoissa vuosille 2021–2030, joita on noudatettu tämän lain valmistelussa.

Vaihtoehto tukijärjestelmän käyttöön otolle olisi, ettei kyseistä tukea otettaisi käyttöön lainkaan. Tällä olisi vaikutuksia valtion budjettiin sekä mahdollisia vaikutuksia tuen piiriin kuuluvien toimialojen kustannuskilpailukykyyn.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Valmisteltaessa hallituksen lakiesitystä sähköistämistueksi ei ollut saatavilla varmaa tietoa muiden jäsenmaiden suunnitelmista soveltaa päästökaupan valtiontukisuuntaviivoja. Vahva indikaatio tukijärjestelmän valmistelusta saatiin Norjasta ja Saksasta. Alankomaat ja Belgian

Flaami-maa ei ollut vielä tehnyt päätöstä sen käyttöönotosta. On mahdollista, että tarkempaa tietoa on saatavilla, kun sähköistämistukilain hallituksen esitys annetaan eduskunnalle.

Alla listatut maat ovat soveltaneet päästökaupan valtiontukisuuntaviivoja myös edeltävällä päästökaupakaudella 2013–2020. Ruotsi ei ole ottanut tukijärjestelmää käyttöön eikä ole tiedossa, että se sellaista valmistelisi myöskään vuosille 2021–2030. Alla on listattu jäsenvaltiot ja tukivuodet, jolloin edellisiä suuntaviivoja on sovellettu.

	Tukikausi
Belgia, Flanders	2013 – 2020
Belgia, Wallonia	2017 – 2020
Espanja	2013 – 2020
Hollanti	2013 – 2020
Kreikka	2013 – 2020
Liettua	2014 – 2020
Luxemburg	2017 – 2020
Norja	2013 – 2020
Ranska	2015 – 2020
Saksa	2013 – 2020
Suomi	2016 – 2020
Yhdistynyt kuningaskunta	2013 – 2020

6 Lausuntopalautte

6.1 Lausuntopyyntöön saadut vastaukset

6.2 Lainsäädännön arviointineuvoston palaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälässä todettaisiin, että laissa säädetään tuesta, jonka tavoite on estää merkittävä hiilivuodon riski korvaamalla päästökaupasta sähkönhintaan aiheutuvia välillisiä kustannuksia ja ohjaa tukeen oikeutettuja toimialoja kehittämään tuotantoaan hiilineutraalimmaksi huomioiden niiden kustannuskilpailukyyn.

Direktiivin 2003/87/EY 10 a artiklan 6 kohdan nojalla jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön taloudellisia toimenpiteitä sellaisten toimialojen tai toimialojen osien hyväksi, jotka ovat alttiita todelliselle hiilivuodon riskille sen vuoksi, että sähkön hintoihin siirretyistä kasvihuonekaasupäästöihin liittyvistä kustannuksista aiheutuu tosiasiallisesti merkittäviä välillisiä kustannuksia. Hiilivuodolla tarkoitetaan mahdollista kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjen lisääntymistä, kun yritykset siirtävät tuotantoa EU:n ulkopuolelle, koska ne eivät pysty siirtämään EU:n päästökauppajärjestelmän kustannuksia asiakkailleen ilman markkinaosuuden merkittävää vähentymistä. Hiilivuodon riskiin puututtaisiin auttamalla toiminnanharjoittajia vähentämään altistumistaan tälle kustannukselle. Tämä palvelee ympäristötavoitetta, koska tuen tarkoituksena olisi estää se, että kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt lisääntyvät, kun tuotantoa siirretään EU:n ulkopuolelle eikä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä ole tehty sitovaa kansainvälistä sopimusta. Käyttöön otettavien taloudellisten toimenpiteiden on oltava valtiontukisääntöjen mukaisia eivätkä ne saa aiheuttaa aiheettomia kilpailun vääristymiä sisämarkkinoilla.

Tukea hakeville toiminnanharjoittajille ja myönnetyn tuen käytölle asetettaisiin ehtoja, joilla varmistuttaisiin, että tuki ohjaa siirtymään kohti hiilineutraaleja ja energiatehokkaita tuotantomenetelmiä. Jotta tukea voitaisiin myöntää, tulisi toiminnanharjoittajan noudattaa energiatehokkuuslain luvun 2 mukaista velvoitetta tehdä energiakatselmus, lisäksi toiminnanharjoittajan tulisi osoittaa, että vähintään 30 prosenttia sen sähkönkulutuksesta on hiilettömistä lähteistä tuotettua sähköä. Toiminnanharjoittajan tulisi kohdistaa tämän lain mukaisesti myönnetystä tuesta vähintään 50 prosenttia kehittämistoimiin. Kehittämistoimilla tarkoitettaisiin toiminnanharjoittajan toimia, joilla se edistää kasvihuonekaasupäästöjen vähentymistä, energiankäytön tehostamista, lisää uusiutuvan energian kulutustaan tai sähköistää teollista toimintaansa.

Pykälän momentissa 2 säädettäisiin, että tukeen olisi oikeus toiminnanharjoittajalla, joka toimii päästökaupan valtiontukisuuntaviivoissa NACE-koodien mukaisesti luetteluilla toimialoilla tai alatoimialoilla ja valmistaa laitoksellaan tukikelpoisia tuotteita. Näiden sähköintensiivisten toimialojen ja alatoimialojen katsotaan olevan alttiita merkittäväälle hiilivuodon riskille EU:n päästökauppajärjestelmän aiheuttamien sähkön hintoihin siirrettyjen kustannusten vuoksi. Tukeen olisivat oikeutettuja kaikki päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen I liitteessä luettellut toimialat ja alatoimialat. Tukeen oikeutetut toimialat ja alatoimialat luettelaisiin lain 1 liitteessä. Tukikelpoiset tuotteet jaoteltaisiin NACE-koodien perusteella. Sovellettavat NACE-koodit olisivat Euroopan yhteisön tilastollisesta toimialaluokituksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3037/90 muuttamisesta annetun Euroopan Parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1893/2006 mukaiset. Tukikelpoisella toimialalla tukea myönnetään yhtenevin periaattein kaikille samalla toimialalla toimiville kilpailijoille, jos ne ovat samanlaisessa tilanteessa.

2 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälässä säädettäisiin lain suhteesta valtionavustuslakiin. Valtionavustuslain 3 §:ssä säädetään valtionavustuslain suhteesta muihin valtionavustuksia koskeviin säännöksiin ja eräitä valtionavustusta lähellä olevia julkisen tuen muotoja koskeviin säännöksiin. Valtionavustuslain 3 §:n 3 momentissa säädetään eräistä julkisen tuen muodoista, joihin valtionavustuslakia ei sovelleta toissijaisena yleislakina. Valtionavustuslain 3 §:n 3 momentin 1 kohdan nojalla valtionavustuslaki ei koske lakisääteistä tukea, korvausta tai muuta etuutta, jos oikeus sen saamiseen perustuu lakiin ja myönnettävän määrän määräytymisperuste säädetään yksityiskohtaisesti laissa.

Lakiehdotuksen 1 ja 4 §:ssä säädetään yksityiskohtaisesti toiminnanharjoittajan oikeudesta saada tukea. Maksettavan tuen suuruudesta säädetään yksityiskohtaisesti ehdotuksen 6–9 §:ssä. Energiavirastolla ei olisi tarkoituksenmukaisuuteen tai talousarvion toimeenpanoon liittyvä harkintavaltaa sen päättäessä oikeudesta saada tukea tai maksettavan tuen määrästä.

Valtionavustuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 63/2001 vp) mukaan laki voisi toimia mallina tukien käyttöä, valvontaa ja tarkastusta sekä palauttamista ja takaisinperintää koskeville säännöksille, vaikka kyse olisi sellaisesta valtionavustuslain 3 §:ssä tarkoitettusta etuudesta, johon lakia ei sovelleta. Edelleen perustelujen mukaan tarvittaessa erityislainsäädännössä voidaan ottaa viittaussäännöksellä sovellettavaksi tarkoitukseen soveltuvat valtionavustuslain säännökset. Lakiehdotuksen 21 §:n 3 momentissa ja 22 §:ssä on viittaus valtionavustuslain sovellettavaksi tarkoitettuun säännökseen. Muutoin valtionavustuslaki ei tulisi sovellettavaksi.

3 §. Määritelmät. Pykälän 1 kohdan mukaan toiminnanharjoittajalla tarkoitettaisiin tässä laissa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on tosiasiallinen määräysvalta laitoksen toimintaan. Keskeistä olisi, kuka tai mikä taho vastaisi laitoksen käytöstä tai ohjaisi laitoksen toiminta käytännössä. Pelkällä yhtiöoikeudellisella järjestelyllä eriytetty toiminta ei poistaisi tosiasiallista määräysvaltaa käyttävän toiminnanharjoittajan velvollisuuksia. Tosiasiallinen määräysvalta laitokseen voi muuttua esimerkiksi yrityskauppojen tai fuusioiden yhteydessä taikka omistusosuuksien muuttuessa. Toiminnanharjoittaja voisi hakea tässä laissa tarkoitettua tukea siltä

kalenterivuodelta, jonka lopussa laitos on ollut toiminnanharjoittajan tosiasiallisessa määräysvallassa.

Pykälän 2 kohdan mukaan laitoksella tarkoitettaisiin lain soveltamisalaan kuuluvaa laitosta, jonka tietojen perusteella tukea haettaisiin. Laitoksella tarkoitettaisiin kiinteää toiminnallista kokonaisuutta, jossa tuotetaan yhtä tai useampaa lain liitteessä 1 mainittujen toimialojen tuotteita, sekä siihen teknisesti ja toiminnallisesti kiinteästi liittyvää toimintaa.

Pykälän 3 kohdan mukaisesti tarkasteluvuodella tarkoitettaisiin kalenterivuotta, jonka tietojen perusteella tukea haetaan. Päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaan tuki voidaan maksaa takautuvasti edellisen vuoden tietojen mukaan.

Pykälän 4 kohdan mukaan tuki-intensiteetillä tarkoitettaisiin prosenttiosuutta tuen määrän laskemisen perusteena olevista tiedoista. Kansallisesti päätetty tuki-intensiteetti olisi lähtökohtaisesti 25 prosenttia. Päästöoikeuden hinnan ja tukikelpoisen sähkönkulutuksen vaihtelusta johdettuun on tarpeen rajata tuen kokonaiskustannusten ennakoitua suurempaa nousua. Tämän lain perusteella myönnetyn tuen vuosittaiset enimmäismenot valtiolle eivät saisi ylittää 150 miljoonaa euroa vuosina 2021–2026. Kansallinen tuki-intensiteetti olisi päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen sallittua enimmäisintensiteettiä selvästi alhaisempi. Valtiontuen suuntaviivojen mukaan tuki on oikeasuhteista ja sen kielteiset vaikutukset kilpailuun ja kauppaan ovat riittävän vähäiset, jos se on enintään 75 prosenttia aiheutuneista välillisistä päästökustannuksista. Kansallisesti määritetty, suuntaviivojen enimmäismäärää alhaisempi tuki-intensiteetti rajaa tuen kokonaiskustannusta. Lisäksi voidaan varmistua, että tuki on oikeasuhteista ja sen kielteiset vaikutukset kilpailuun ja kauppaan ovat riittävän vähäiset.

Pykälän 5 kohdan mukaan hiilidioksidin päästökertoimella tarkoitettaisiin päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti fossiilista polttoaineista eri maantieteellisillä alueilla tuotetun sähkön hiilidioksidintensiteetin painotettua keskiarvoa, joka ilmaistaan tonneina hiilidioksidia megawattituntia kohti (tCO₂/MWh). Painotus vastaa näiden fossiilisten polttoaineiden tuotantoyhdistelmää kyseisellä maantieteellisellä alueella. Hiilidioksidin päästökerroin lasketaan jakamalla energiateollisuuden hiilidioksidiekvivalentteina ilmoittama päästöjen määrä fossiilista polttoaineista saadun sähkön bruttotuotannolla, joka ilmaistaan terawattitunteina (TWh). Päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti maantieteellisiksi alueiksi katsotaan alueet, a) jotka koostuvat sähköpörssien kautta yhteen kytketyistä osamarkkinoista, tai b) joiden sisällä ei ole ilmoitettu ylikuormituksesta, ja molemmissa tapauksissa tuntikohtaiset seuraavaa vuorokautta koskevat sähköpörssien hinnat alueen sisällä poikkeavat toisistaan euroina (Euroopan keskuspankin päivittäiskurssi) enintään yhden prosentin merkittävässä määrässä kaikkia yhden vuoden tunteja. Tällainen alueellinen erottelu osoittaa, miten tärkeitä fossiilisia polttoaineita käyttävät voimalat ovat loppuhinnan määräytymiselle tukkimarkkinoilla ja mikä niiden asema on marginaalilaitoksina. Pelkkä sähkökauppa kahden jäsenvaltion välillä ei tarkoita automaattisesti, että ne muodostavat ylikansallisen alueen. Koska jäsenvaltioiden alueista ei ole tarpeeksi asiaa koskevia tietoja, maantieteellisiin alueisiin kuuluu yhden tai useamman jäsenvaltion koko alue. Suuntaviivojen mukaisesti Suomi ja Ruotsi muodostavat yhdessä maantieteellisen alueen, mihin sovelletaan yhtenevää kerrointa. Sovellettava hiilidioksidin päästökerroin tulee olemaan päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukainen. Komission vaikutustenarvioinnissa koskien valtiontukisuuntaviivoja todetaan, että kertoimet lasketaan vuoden 2019 tietojen perusteella. Vaikutustenarvioinnissa on esitetty hiilidioksidikertoimet määritettynä vuoden 2018 tietojen perusteella. Vaikutustenarvioinnissa Suomessa ja Ruotsissa sovellettaisiin kerrointa 0,61. Hallituksen esitys täydentyy, kun komissio on julkaissut suuntaviivojen mukaiset hiilidioksidin päästökertoimet. Hallituksen esitys täydentyy ennen sen antamista eduskunnalle.

Pykälän 6 kohdan mukaan Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinhinnalla tarkoitettaisiin EU:n päästöoikeuksien päivittäisten, toimituksesta tuen myöntämivuoden joulukuussa maksettavien yhden vuoden termiinhintojen (viimeisin tarjoushinta) keskiarvoa euroina tietyssä EU:n hiilipörssissä tarkasteluvuotta edeltävänä vuonna 1. tammikuuta – 31. joulukuuta. Esimerkiksi tarkasteluvuodelle 2023 myönnettävän tuen osalta se on tietyssä EU:n hiilipörssissä 1. tammikuuta–31. joulukuuta 2022 tarjottujen joulukuuta 2023 koskevien viimeisimpien tarjoushintojen keskiarvo.

Pykälän 7 kohdan mukaan sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla, joka ilmaistaan megawattitunteina tuotostonnilta ja määritellään PRODCOM-tasolla, tarkoitettaisiin tuotekohtaista sähkönkulutusta sellaista tuotostonnia kohti, joka on saatu kaikkein sähkötehokkaimmalla, kyseiselle tuotteelle käytettävissä olevalla tuotantomenetelmällä. PRODCOM-tasolla viitataan Eurostatin ylläpitämään luetteloon teollisuuden tuotantonimikkeistä, jota käytetään tilastotietojen keräämisessä. PRODCOM-luettelon tuotenimikkeet ovat 8-numeroisia. Nimikkeiden neljä ensimmäistä numeroa vastaavat EU:n tilastollisen toimialaluokituksen NACE Rev. 1.1. koodia. Sähkönkulutuksen tehokkuuden ajantasaisen vertailuarvon on oltava direktiivin 2003/87/EY 10 a artiklan 2 kohdan mukainen. Sellaisten tukikelpoisiin aloihin kuuluvien tuotteiden, joille on vahvistettu polttoaineen ja sähkön vaihdettavuus komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/33113 liitteessä I olevassa 2 jaksossa, sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo määriteltäisiin samojen järjestelmän rajojen sisällä siten, että tuen määrää määritettäessä huomioon otettaisiin vain sähkön osuus. Soveltamalla sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoja varmistetaan, että tehottomille tuotantoprosesseille annettu tuki pysyy rajallisena, ja säilytetään energiatehokkaimpien teknologioiden levittämiseen suunnattu kannustava vaikutus. Sovellettavat sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvot tulevat olemaan päästökaupan valtioneuvoston suosittelemien mukaiset. Valtioneuvoston suosittelemia sovellettaessa noudatettavat vertailuarvot tulevat olemaan Direktiivin 2003/87/EY 10 a artiklan kohdan 2 mukaisia, jotka ovat vuosille 2021–2025 on annettu komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) 2021/447. Esitys täydentyy, kun komissio on julkaissut suosittelemien mukaiset arvot. Hallituksen esitys täydentyy ennen sen antamista eduskunnalle.

Pykälän 8 kohdan mukaan toissijaisella sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla tarkoitettaisiin xx prosentin osuutta toteutuneesta sähkönkulutuksesta, mikä on määritetty komission päätöksellä xx yhdessä sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvojen kanssa. Se vastaa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoja soveltamalla saavutettua keskimääräistä vähennyspanosta (vertailuarvon mukainen sähkönkulutus / ennakoitu sähkönkulutus). Sitä sovelletaan kaikkiin tuotteisiin, jotka kuuluvat tukikelpoisiin toimialoihin, mutta joille ei ole määritelty omaa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa. Sovellettava toissijainen sähkönkulutuksen vertailuarvo olisi päästökaupan valtioneuvoston suosittelemien mukainen. Esitys täydentyy, kun komissio on julkaissut vertailuarvon. Vuosina 2021–2020 vastaava sovellettava vertailuarvo oli 0,8. Hallituksen esitys täydentyy ennen sen antamista eduskunnalle.

Pykälän 9 kohdan mukaan toteutuneella tuotoksella tarkoitettaisiin laitoksen toteutunutta tukikelpoisten tuotteiden tuotantoa tarkasteluvuonna ilmaistuna tonneina vuodessa.

Pykälän 10 kohdan mukaan toteutuneella sähkönkulutuksella megawattitunteina ilmaistuna tarkoitettaisiin laitoksen toteutunutta, tukeen oikeuttavaa sähkönkulutusta, mukaan lukien muualle siirretyn, tukikelpoisen tuotannon sähkönkulutus, tarkasteluvuonna. Toteutuneen sähkönkulutuksen määrittämisen tulisi perustua kaikkien tukeen oikeutettujen toimintojen yhteisesti mitatulle sähkönkulutukselle tai toimintokohtaisesti mitatulle sähkönkulutukselle sen mukaan, kumpi tuloksista on tarkempi. Jos kumpaakaan näistä ei voida käyttää, tulee laskennan perustua muulle luotettavasti arvioidulle sähkönkulutukselle.

Pykälän 11 kohdan mukaan kehittämistoimella tarkoitettaisiin toiminnanharjoittajalle suoria kustannuksia aiheuttavaa investointia tai muuta toimenpidettä, jonka avulla toiminnanharjoittaja kehittää tuotantoaan hiilineutraalimmaksi. Investoinneilla tarkoitettaisiin aineettomia investointeja sekä investointeja fyysiseen käyttöomaisuuteen.

4 §. Tuen myöntämisen edellytykset. Pykälässä säädettäisiin tuen kestosta ja tuen myöntämisen edellytyksistä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tukea voidaan myöntää tarkasteluviuosien 2021–2025 tietojen perusteella. Tuki maksettaisiin takautuvasti tarkasteluvuotta seuraavana vuonna. Ensimmäinen vuosi, jonka tietojen perusteella tukea voitaisiin myöntää, olisi 2021 ja sen perusteella myönnettävä tuki maksettaisiin vuonna 2022. Viimeinen vuosi, jonka tietojen perusteella tukea voitaisiin myöntää, olisi 2025 ja sen perusteella myönnettävä tuki tulisi maksuun vuonna 2026. Päästökaupan valtiontuen suuntaviivoja on mahdollista soveltaa neljännellä päästökaupakaudella, eli vuosina 2021–2030. Mikäli jäsenvaltio haluaa myöntää tukea lyhyemmäksi ajaksi, sen olisi käytettävä viitejaksona tuensaajien tilikautta ja myönnettävä tukea vuosittain. Suuntaviivoissa todetaan, että kaikkia ilmastoon liittyviä poliittisia välineitä ja etenkin niitä, joista säädetään direktiivissä 2003/87/EY ja joilla on määrä saada aikaan kasvihuonekaasupäästöjen lisävähennyksiä vuoteen 2030 mennessä, tarkastellaan uudelleen ja muutetaan tarvittaessa. Tässä otetaan huomioon ilmastotavoitteita koskeva suunnitelma sekä hiilidioksidipäästöjen tullimekanismin perustamista koskeva aloite. Tämän jälkeen komissio tarkistaa, onko päästökaupan suuntaviivoja tarpeen muuttaa tai mukauttaa sen varmistamiseksi, että ne ovat johdonmukaisia ilmastoneutraaliustavoitteen kanssa ja että niillä edistetään tämän tavoitteen saavuttamista toimintaedellytysten tasapuolisuudesta tinkimättä. 13 §:n mukaisesti toiminnanharjoittajien tulee kohdistaa vähintään 50 % tarkasteluviuosien aikana myönnetystä tuesta kehittämistoimiin, joilla ne edistävät toimintansa siirtymistä kohti hiilineutraalimpaa tuotantotapaa. Näiden kehittämistoimien tulisi olla toteutettuna vuoden 2028 loppuun mennessä.

Päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen artiklan 54 mukaisesti jäsenvaltioiden tulee sitoutua varmistamaan, että tuensaaja noudattaa velvoitetta tehdä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/27/EU (energiatehokkuusdirektiivi) 8 artiklassa tarkoitettu energiakatselmus. Energiatehokkuusdirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön energiaterhokkuuslailla 1429/2014. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta tehdä energiaterhokkuuslain mukainen energiakatselmus tai velvollisuudesta osoittaa, että se on vapautettu energiaterhokkuuslain tekemisestä energiaterhokkuuslain 7 §:n nojalla. Velvoite tulisi täyttää, vaikkei toiminnanharjoittaja olisi energiaterhokkuuslain 3 §:n 6 kohdan mukainen suuri yritys. Velvoite katselmoinnin tekoon tulisi uutena muutamille pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka ovat oikeutettuja hakemaan sähköistämistukea. Riittäisi, että pienet ja keskisuuret yritykset osoittaisivat täyttäneensä velvoitteen ensimmäistä tuenmyöntämistä vuotta seuraavana vuonna. Energiakatselmus kohdistuu aina yritykseen kokonaisuudessaan. Se voi kohdistua myös kahden tai useamman yrityksen muodostamaan konserniin. Siinä selvitetään koko yrityksen tai konsernin energiankäytön profiili. Yrityksellä voi olla useita yksittäisiä energiankäyttökohteita, kuten rakennuksia, tuotantolaitoksia ja kuljetuksia. Niiden kaikkien energiankäyttö, mukaan lukien muun muassa lämpö, sähkö, polttoaineet, sisältyy yrityksen energiakatselmukseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että toiminnanharjoittajan tulisi osoittaa, että vähintään 30 prosenttia sen kuluttamasta sähköstä on tuotettu hiilettömällä lähteellä. Hiilettömällä lähteellä tarkoitettaisiin sähköä, joka on tuotettu uusiutuvalla energialla tai ydinvoimalla. Päästökaupan valtiontukisuuntaviivat edellyttävät, että niiden mukaista tukea myöntävät jäsenvaltiot sitoutuvat seuraamaan, että tuensaajat, jotka kuuluvat energiaterhokkuusdirektiivin 8 artiklan 4 kohdan mukaisesti energiaterhokkuuslain tekemisestä koskevan velvoitteen piiriin, noudattavat valtiontukisuuntaviivojen kohdan 55 vaihtoehtoisia vaatimuksia. Sähköistämistuen edellytyksenä olisi

vaihtoehto b: pienentävät sähkönkulutuksensa hiilijalanjälkeä siten, että ne kattavat vähintään 30 prosenttia sähkönkulutuksestaan hiilettömistä lähteistä tuotetulla sähköllä. Suuntaviivojen 55 kohdan vaihtoehtoisia vaatimuksia ja niihin liittyviä kansallisia ominaispiirteitä ja soveltuvuutta Suomen tukijärjestelmään tarkastellaan laajemmin hallituksen esityksen perusteluosiossa. Sähköistämistukijärjestelmässä edellytettäisiin, että toiminnanharjoittajan tulisi 11 §:n mukaisessa hakemuksessa toimittaa selvitys kuluttamansa sähkön päästöttömän sähkön osuudesta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tuen myöntämisestä tilanteessa, jossa laitos lopettaa toimintansa. Tukea ei myönnettäisi toiminnanharjoittajalle, jos laitos lopettaa toimintansa ennen tuen myöntämistä. Laitoksen tulee olla toiminnassa ja tuottaa tukikelpoista tuotetta tuen hakemisen sekä myöntämisen ajankohtana. Laitoksen katsottaisiin lopettaneen toimintansa, jos toiminnan uudelleen aloittaminen ei olisi teknisesti mahdollista. Teknisesti mahdotonta olisi aloittaa uudelleen toiminta tilanteissa, joissa laitoksen toiminnan kannalta keskeisiä laitteistoja ei enää pidettäisi toimintakuntoisina. Jos toiminnan aloittaminen olisi teknisesti mahdollista, toiminnanharjoittajan olisi osoitettava, että laitos aloittaisi toimintansa uudelleen kuuden kuukauden kuluessa toiminnan lopettamisesta. Tällöin toiminnanharjoittajalla olisi mahdollista saada tuki edelleen, jos laitoksen toimintaa jatkettaisiin. Tukea ei olisi tarkoituksenmukaista maksaa toimintansa lopettaneelle laitokselle.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, ettei tukea myönnettäisi yrityksille, joiden toiminta on taloudellisissa vaikeuksissa. Kannattamattomien yritysten poistuminen markkinoilta on tavallinen osa markkinoiden toimintaa, ja niiden tukeminen valtion toimenpitein voi vääristää kilpailua merkittävästi. Tämän takia valtiontuen myöntäminen vaikeuksissa oleville yrityksille on EU:n valtiontukisääntelyn puitteissa mahdollista ainoastaan hyvin rajoitetuissa tilanteissa. Vaikeuksissa olevana pidetään EU:n valtiontukisäännöissä yleisesti ottaen yritystä, jonka toiminnan katsotaan loppuvan lähes varmasti lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä ilman viranomaisten tukitoimia. Valtiontukisäännöissä on määritelty yksityiskohtaiset kriteerit, joiden nojalla yrityksen katsotaan olevan vaikeuksissa.

5 §. Viranomaistehtävät. Energiavirasto vastaisi lain noudattamisen valvonnasta. Energiavirasto vastaisi kaikista tuen myöntämiseen ja sen käytön seurata ja valvontaan liittyvistä viranomaistehtävistä. Energiavirasto vastaisi tuen määrän laskemisesta, myöntämisestä, maksamisesta, tuen käytön valvonnasta, raportoinnista sekä muista ehdotetussa laissa säädetyistä viranomaistehtävistä. Energiavirasto vastaisi toiminnanharjoittajan toimittamien tietojen oikeellisuuden varmistamisesta. Energiavirasto vastaisi lisäksi tukea koskevan vuosittaisen raportin laatimisesta komissiolle vuosittain kertomukset neuvoston asetuksen (EU) 2015/158924 ja komission asetuksen (EY) N:o 794/200425 mukaisesti. Edellä mainituissa asetuksissa vahvistettujen vaatimusten lisäksi raportin tulisi sisältää päästökaupan valtiontuen suuntaviivoissa edellytetyt tiedot. Energiavirasto vastaisi myös tukijärjestelmään liittyvien tietojen julkaisusta siten, kun ne on päästökaupan valtiontukisuuntaviivoissa edellytetty. Energiavirasto vastaisi yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa direktiivin 2003/87/EY 10 a artiklan 6 kohdan mukaisesti julkaistavasta raportista.

6 §. Tuen enimmäismäärä. Pykälässä säädettäisiin tämän lain nojalla vuosittain myönnettävän tuen enimmäismäärästä ja tuen määrän laskennassa sovellettavan tuki-intensiteetin määrästä. Päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti tuki on oikeasuhteista ja sen kielteiset vaikutukset kilpailuun ja kauppaan ovat riittävän vähäiset, jos se on enintään 75 prosenttia aiheutuneista välillisistä päästökustannuksista. Kansallisesti päätetty tuki-intensiteetti on 25 prosenttia, tuen kokonaismäärän ollessa 150 miljoonaa euroa tai sen alle. Tämä olisi päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen sallittua enimmäisintensiteettiä selvästi alhaisempi. Alhainen intensi-

teetti rajaa tuen kokonaiskustannusta. Vuosittain myönnettävän tuen määrään vaikuttavat keskeisesti päästöoikeuden hintakehitys sekä laitosten kuluttama sähkön määrä. Kumpaankin tekiään liittyy suurta epävarmuutta, mikä lisää epävarmuutta tuen kokonaismäärästä ja siten myös sen vaikutuksista valtion talouteen huolimatta kansallisesti päätetystä tuki-intensiteetin tasosta. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi vuosittainen budjettikatto 150 Me, joka rajaisi tuen kokonaismäärää riippumatta päästöoikeuden hinnan ja tukikelpoisen sähkönkulutuksen tasosta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuki-intensiteetin määrittämisestä tilanteessa, jossa vuosittain haetun tuen kokonaismäärä tuki-intensiteetillä 25 % ylittäisi 150 miljoonaa euroa. Tällöin tulisi Energiaviraston määrittää tuen laskennassa sovellettava tuki-intensiteetti alhaisemmalle tasolle siten, että kyseisenä vuonna myönnettävä tuen kokonaismäärä ei ylittäisi 150 miljoonaa euroa. Määritetty tuki-intensiteetti tulisi pyörittää alaspäin lähimpään kokonaislukuun. Tuen laskennassa sovelletaan kaikille tukea hakeneille toiminnanharjoittajille samaa tuki-intensiteettiä riippumatta sen tasosta. Mahdollinen alhaisempi tuki-intensiteetti ei asettaisi toiminnanharjoittajia eriarvoiseen asemaan.

7 §. Päästöoikeuksien termiinhinnan määrittäminen. Pykälässä säädettäisiin Energiaviraston tehtävästä määrittää vuosittain tuen määrän laskennassa sovellettava päästöoikeuden termiinhinta. Määrittämisessä tulisi käyttää kaupankäyntivolyymitaan mahdollisimman edustavan ETA-alueella sijaitsevan päästöoikeusörssin kaupankäyntitietoja. Hinta laskettaisiin EU:n päästöoikeuksien päivittäisten, toimituksesta tarkasteluvuoden joulukuussa maksettavien yhden vuoden termiinhintojen keskiarvoa euroina tietyssä EU:n hiilipörssissä tarkasteluvuotta edeltävänä vuonna ajalla 1. tammikuuta–31. joulukuuta.

8 §. Tuen määrän laskeminen sovellettaessa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa. Pykälässä säädettäisiin laskukaavasta, jonka perusteella tuen määrä lasketaan, silloin kun laitoksessa valmistettaville tuotteille on käytettävissä komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/331 mukaisesti määritetty tuotekohtainen sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo. Sovellettavat vertailuarvot on lueteltu tämän lain 2 liitteessä. Laskukaava perustuu komission päästökaupan valtioneuvoston suosittelemiin, joissa annetaan määräyksiä sallitun tuen enimmäismäärästä. Vuosittaisen tuen määrä laskettaisiin seuraavan kaavan mukaisesti: tuki-intensiteetti tarkasteluvuonna kertaa hiilidioksidin päästökerroin kertaa Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinhinta kertaa tuotekohtainen sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo kertaa toteutunut tuotos. Tuen määrä laskettaisiin jokaisen lain soveltamisalaan kuuluvan tuotteen osalta erikseen. Kunkin laitoksessa valmistettavan tuotteen osuus lasketaan suhteellisenä osuutena tuotannon määrän mukaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että Energiavirasto vastaisi laitoskohtaisen tuen määrän laskennasta 1 momentin mukaisesti. Lisäksi momentissa säädettäisiin, että niiden toimialojen tai toimialojen osien osalta, joille on vahvistettu sähkön ja polttoaineen vaihdettavuus, Energiavirasto määrittäisi sovellettavan sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvon tuen määrän laskennan yhteydessä.

Tarkempia säännöksiä tuen määrän laskemisesta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

9 §. Tuen määrän laskeminen sovellettaessa toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa. Pykälässä säädettäisiin tuen määrän laskemisesta silloin, kun laitoksessa valmistettavalle tuotteelle tai tuotteille ei ole käytettävissä komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/331 mukaisesti määritettyä tuotekohtaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa, eli tuotetta ei mainita lakiehdotuksen liitteessä 2. Tuen määrä laskettaisiin toissijaisen sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvon ja toteutuneen sähkönkulutuksen perusteella vain niissä tapauksissa, joissa tuotekohtaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa ei ole käytettävissä. Tällöin

tuen määrä laskettaisiin kullekin laitokselle lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden valmistuksen yhteisen sähkökulutuksen perusteella. Vuosittaisen tuen määrä laskettaisiin noudattaen seuraavaa kaavaa: tuki-intensiteetti tarkasteluvuonna kertaa hiilidioksidin päästökerroin kertaa Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinihintaa kertaa toissijainen sähkökulutuksen tehokkuuden vertailuarvo kertaa toteutunut sähkökulutus. Jos laitoksessa valmistettaisiin lisäksi tuotteita, jotka eivät kuulu lain soveltamisalaan, tuen määrä laskettaisiin ainoastaan lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden osalta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että Energiavirasto vastaisi laitoskohtaisen tuen määrän laskennasta 1 momentin mukaisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että sovellettaessa toissijaista sähkökulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa tulee tuen määrän laskennan perustua yksittäisen laitoksen tukikelpoisten tuotteiden yhteenlaskettuun sähkökulutukseen.

Tarkempia säännöksiä tuen määrän laskemisesta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

10 §. Tuen hakeminen. Tukea saadaksesen toiminnanharjoittajan olisi toimitettava Energiavirastolle hakemus. Päästökaupan valtiotukisuuntaviivojen mukaisesti tuki soveltuu sisämarkkinoille vain, jos sillä on kannustava vaikutus. Jotta tuella olisi kannustava vaikutus ja sillä voitaisiin tosiasiallisesti estää hiilivuotoa, tukea on haettava ja se on maksettava toiminnanharjoittajalle tarkasteluvuonna tai sitä seuraavana vuonna. Näin ollen tukihakemus tulisi toimittaa Energiavirastolle vuosittain valtioneuvoston asetuksessa säädettyyn määräaikaan mennessä, jotta se voitaisiin hyväksyä. Asetetun määräajan jälkeen tulleet hakemukset hylättäisiin. Hakemuksella toiminnanharjoittajan tulisi toimittaa tiedot laitoksesta sekä sen toiminnasta. Hakemuksella toimitettaisiin myös suunnitelma 13 §:n mukaisesta tuen käytöstä. Hakemusten toimitamista varten Energiavirasto ylläpitää sähköistä järjestelmää, minkä lisäksi hakemus olisi mahdollista toimittaa myös muulla tavalla.

Tarkempia säännöksiä tuen hakemisesta, hakemuksesta ja sen liitteistä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella. Asetuksessa säädettäisiin muun muassa hakemuksen sisällöstä ja hakemuksen toimittamisesta Energiavirastolle.

11 §. Tuen myöntäminen. Energiaviraston tulisi 10 § mukaista hakemusta käsitellessään arvioida, että hakemuksella ilmoitetut tiedot ovat uskottavia ja luotettavia sekä kattavuudeltaan ja tarkkuudeltaan riittäviä, jotta se voi varmistua, että 6-9 §:n mukaisesti määritetty tuki on laskettu oikein ja toiminnanharjoittajalla on riittävät edellytykset 13 §:n mukaisen ehdon täyttämiseksi. Energiaviraston tulee varmistua, että arviointia tehdessään sen toimintatavat ja tulkintatavat ovat yhtenevät, jotta varmistutaan toiminnanharjoittajien yhdenmukaisesta ja tasapuolisesta kohtelusta. Energiavirasto voisi varmistusta tehdessään käyttää apunaan myös oman organisaationsa ulkopuolisia asiantuntijoita. Tämä voi olla tarpeen tilanteissa, joissa arvioinnin kohteena on erityistä, yksityiskohtaista toimialakohtaista osaamista vaativa laitos tai sen osa. Tällöinkin kokonaisvastuu toiminnanharjoittajan ilmoittamien tietojen oikeellisuuden arvioinnista on Energiavirastolla.

Tuki myönnettäisiin vain siltä osin, kun toiminnanharjoittaja pystyy hakemuksessaan luotettavasti osoittamaan laitoksen tukikelpoisuuden. Energiavirasto hyväksyisi hakemuksen, jos siinä on osoitettu, että tässä laissa säädetyt edellytykset täyttyvät ja hyväksymiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Energiavirasto antaisi päätöksen 6–9 §:n mukaisesti lasketun tuen myöntämisestä. Päästökaupan valtiotukisuuntaviivojen mukaisesti, jotta tuella olisi kannustava vaikutus ja sillä voitaisiin

tosiasiallisesti estää hiilivuotoa, sitä on haettava ja se on maksettava tuensaajalle tarkasteluvuonna tai sitä seuraavana vuonna. Näin ollen Energiaviraston tulisi käsitellä hakemus siten, että tuki voitaisiin maksaa toiminnanharjoittajalle 12 §:n mukaisesti saman kalenterivuoden aikana.

Tarkempia säännöksiä tuen myöntämisestä annettavasta päätöksestä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

12 §. Tuen maksaminen. Päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti, jotta tuella olisi kannustava vaikutus ja sillä voitaisiin tosiasiallisesti estää hiilivuotoa, sitä on haettava ja se on maksettava tuensaajalle tarkasteluvuonna tai sitä seuraavana vuonna. Näin ollen Energiavirasto maksaisi tuen 11 §:n päätöksen mukaisesti viimeistään sen kalenterivuoden lopussa, jona tukea on haettu. Maksettavasta summasta Energiavirasto voisi kuitata takaisinperittävän tai palautettavan tuen taikka sen perusteella perittävän koron tai viivästyskoron 24 §:n mukaisesti.

Energiaviraston tulisi jättää tuki maksamatta, jos tuensaajaa koskee Euroopan komission valtiotukien alalla antamaan sellaiseen aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton takaisinperintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

13 §. Tuen käyttö. Kehittämistoimet, joihin toiminnanharjoittajan tulee 1 momentin mukaisesti kohdistaa saamaansa tukea, tulee toteuttaa vuoden 2028 loppuun mennessä. Tukiohjelma on viisivuotinen ja sen mukaista tukea maksetaan viimeisen kerran vuonna 2026. Koska vuosittain myönnettävän tuen määrään liittyy epävarmuutta, on tarpeen varata toiminnanharjoittajalle aikaa vielä vuoden 2026 jälkeen käyttää tuki tarkoituksenmukaisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan veloitteesta toimittaa Energiavirastolle tietoja, joilla Energiavirasto voi varmistua, että toiminnanharjoittaja täyttää 1 momentin mukaisen veloitteen koskien tuen käyttöä. Tiedot tulee toimittaa, jotta Energiavirasto voi arvioida, täyttääkö toiminnanharjoittaja tuensaajalle tässä laissa kohdistetut ehdot. Energiavirasto voi edellyttää toiminnanharjoittajaa toimittamaan tukihakemuksen liitteenä tiedot suunnitelmasta, miten toiminnanharjoittaja suunnittelee tukea käyttävänsä.

Tarkempia säännöksiä kehittämistoimille asetetuista vaatimuksista, niitä koskevien tietojen toimittamisesta ja käsittelystä Energiavirastossa annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

14 §. Tiedonsaantioikeus. Tehokas ja tarkoituksenmukainen valvonta edellyttää laissa turvattua oikeutta saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja. Energiavirastolla olisi 1 momentin mukaan oikeus saada lain säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajilta, sähköntuottajalta, joka toimittaa sähköä toiminnanharjoittajalle sekä verkkohaltijoilta jotka eivät voisi olla antamatta viranomaisen vaatimia tietoja. Valvontaa varten tarpeellisilla tiedoilla tarkoitettaisiin sellaisia tietoja, jotka ovat sisällöllisesti paikkansa pitäviä ja jotka antavat oikean ja riittävän kuvan lain säännösten ja Energiaviraston päätöksissä annettujen määräysten noudattamisesta. Energiavirasto voi määräyksellä velvoittaa antamaan tarvittavat tiedot ja tarvittaessa tehostaa määräystä 17 §:n 2 momentin nojalla uhkasakolla.

Energiavirastolla olisi 2 momentin mukaan oikeus julkisuuslaissa tai muualla laissa säädetyssä salassapitovelvollisuuden estämättä saada lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja viranomaisilta. Nämä valvonnan kannalta välttämättömät tiedot voisivat koskea toiminnanharjoittajan tuen alaisten tuotteiden tuottamista tai toiminnanharjoittajaa koskevia muita seikkoja, joilla on olennaista merkitystä tuen määräytymisen, maksamisen, käytön, takai-

sinperinnän tai tuen saajaan kohdistuvien velvoitteiden kannalta. Kyseisiä tietoja voi esimerkiksi olla veroviranomaisilla, tullilla ja Energiavirastolla itsellään. Julkisuuslaissa ei ole säännöksiä siitä, että salassa pidettäviä tietoja voisi luovuttaa toiselle viranomaiselle tietyn tehtävän suorittamiseksi. Asiasta täytyy säätää erikseen, koska kyseeseen saattaa tulla viranomaisen tiedonsaantitarpeen kannalta keskeinen tieto, joka julkisuuslain nojalla olisi salassa pidettävä.

15 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälän mukaan salassapitosäännökset eivät estäisi tietojen luovuttamista Energiavirastolta syyttäjälle ja poliisille rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi taikka toimivaltaiselle Euroopan unionin toimielimelle tai unionin muulle elimelle, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa liittyvässä velvoitteessa sitä edellytetään. Tämän pykälän mukaisesti Energiavirasto olisi myös oikeutettu toimittamaan tukihakemuksessa sekä valvonnan yhteydessä saatuja tietoja työ- ja elinkeinoministeriölle. Pykälän 2 kohta liittyy keskeisesti EU:n valtioneuvoston päätöksen valvontaan, ja vastuu-taho asiassa on työ- ja elinkeinoministeriö.

16 §. Viranomaisen tarkastusoikeus. Pykälän 1 momentissa varmistettaisiin Energiaviraston tarkastusoikeus laitoksissa, tiloissa ja alueilla, joihin pääsy on laissa tarkoitettun valvonnan kannalta tarpeen. Tämä oikeus käsittäisi kaikki ne tilat ja alueet, joiden olosuhteilla on merkitystä arvioitaessa muun muassa 4 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymistä. Tällaisia tiloja ja alueita voivat olla esimerkiksi toiminnanharjoittajan tukea saavan laitoksen tilat tai alue taikka sähköntuottajan hallitsema tila, joissa säilytetään tietoja toiminnanharjoittajalle toimitetusta sähköstä sekä verkonhaltijan mittarin sijaintipaikka. Energiavirastolla olisi myös oikeus tehdä kyseisissä tiloissa ja alueilla tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Perustuslain 10 §:n nojalla on turvattu kotirauha. Lailla voidaan kuitenkin säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Kotirauhan piirissä ovat viranomaistarkastukset mahdollisia, kun on aihetta epäillä tapahtuneen rikos, josta voi seurauksena olla vankeusrangaistus. Tämän vuoksi Energiaviraston toimivalta olisi 1 momentin nojalla rajoitettu, kun kyse on pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitetuista tiloista. Tällaisissa tiloissa valvontatoimenpiteet olisivat mahdollisia vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ssä tarkoitettu rikos (väärän todistuksen antaminen viranomaiselle) taikka 29 luvun 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu rikos (avustuspetos tai törkeä avustuspetos), ja tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.

Energiavirastolla olisi tarkastusta suorittaessaan oikeus ottaa tarkastuksen kohteena olevan toiminnanharjoittajan, sähköntuottajan tai verkonhaltijan aineisto haltuunsa. Haltuunotto voi tulla kyseeseen silloin, kun asiaa ei voida tarkastuksen vaatimalla tavalla selvittää tarkastuksen yhteydessä ja aineiston haltuunotto on siksi tarkastuksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Haltuunoton kohteena voivat olla kaikki tarkastusoikeuden piirissä olevat asiakirjat, tallenteet ja muu aineisto. Aineisto olisi palautettava viipymättä, kun sitä ei enää tarvita tarkastuksen suorittamiseksi. Ratkaisevaa tarpeen kannalta on se, tarvitaanko aineistoa tarkastuksen tavoitteen edellyttämien lisätietojen hankkimiseksi tai tietojen oikeellisuuden tarkistamiseksi. Aineiston haltuunottoa ei esimerkiksi voitaisi jatkaa siihen asti, kunnes päätös tuen palauttamisesta on tehty.

Pykälän 3 momentin nojalla tarkastuksen kohteena olevan tulee avustaa Energiavirastoa tarkastuksen suorittamisessa. Tämä tarkoittaa, että toiminnanharjoittajan tai muun tarkastuksen kohteena olevan on toimittava hyvässä yhteistyössä tarkastusta suorittavan kanssa ja annettava kaikki tarkastuksen kannalta tarpeellinen aineisto sekä tarkastuksen suorittamisessa tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Tarpeellisina voidaan esimerkiksi pitää tietoja, selvityksiä ja aineistoa, joiden avulla 4 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyminen ja tuen maksamisen perusteet voidaan selvittää.

17 §. Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen. Pykälässä säädettäisiin Energiaviraston käytettävissä olevista keinoista, kun lain säännöksiä taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä ei noudateta. Energiavirasto voisi esimerkiksi vaatia 1 momentin perusteella toiminnanharjoittajaa toimittamaan 16 §:n 2 momentin mukaiset asiakirjat Energiavirastolle. Energiaviraston olisi ennen kiellon tai määräyksen antamista kuultava asianosaista. Kuulemiseen sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään. Kieltoa ja määräystä koskevan päätöksen tiedoksiantoon sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään. Kun päätös sisältää asianosaista velvoittavan ratkaisun, on päätös annettava tiedoksi hallintola 60 §:n mukaisesti todisteellisena tiedoksiantona. Energiaviraston 1 momentin nojalla antamaa määräystä olisi 26 §:n 2 momentin nojalla muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuin toisin määrää.

Pykälän 2 momentin mukaan Energiavirasto voisi tehostaa 1 momentin nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämishallalla siten kuin uhkasakko- laissa (1113/1990) säädetään. Pääsääntöisesti 1 momentin nojalla annettu päävelvoite ja uhkasakko määrättäisiin samalla päätöksellä.

18 §. Virka-apu. Pykälässä olisi viittaus poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ään, jossa säädetään poliisin velvollisuudesta virka-apuun. Pykälässä annettaisiin tulliviranomaisille toimivaltuudet virka-avun antamiseen.

19 §. Viittaus rikoslakiin. Pykälässä olisi viittaus rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ään, jossa säädetään rangaistuksesta väärän todistuksen antamisesta ja 29 luvun 5 ja 6 §:ään, joissa säädetään rangaistuksesta avustuspetoksesta.

20 §. Palauttaminen. Pykälässä säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta palauttaa virheellisesti, liikaa tai muutoin ilmeisen perusteetta saamansa tuki taikka sen osa. Toiminnanharjoittajan olisi oma-aloitteisesti ja viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin saamansa perusteettoman edun palauttamiseksi. Virheellisesti tai liikaa saatuna tukena olisi pidettävä suoritusta, joka maksetaan perusteetta tai liian suurena. Liikaa saatua olisi esimerkiksi virheellisesti liian suureen toteutuneeseen tuotokseen tai toteutuneeseen sähkönkulutukseen perustuva tuki. Syynä virheellisesti, liikaa tai perusteetta maksetulle tuelle voi olla esimerkiksi toiminnanharjoittajan laiminlyönti, huolimattomuus tai vilpillinen menettely. Tällainen tilanne voi tapahtua esimerkiksi silloin, kun toiminnanharjoittaja on rajannut tukikelpoiset toiminnot laitoksellaan virheellisesti. Toiminnanharjoittaja on voinut erehdyksessä tai tarkoituksella antaa Energiavirastolle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on vaikuttanut maksettavan tuen määrään, taikka salannut sellaisen seikan. Väärällä tiedolla tarkoitettaisiin tietoja, jotka eivät vastaa tosiasioita tiedon antamishetkellä, ja harhaanjohtavalla tiedolla tietoja ja esittämistapaa, joiden takia Energiavirasto ei saa olennaisilta osin oikeaa ja riittävää kuvaa maksettavan tuen määrään vaikuttavista seikoista. Perusteettoman edun palauttaminen saataisiin jättää tekemättä, jos palautettava määrä on enintään 100 euroa. Säännös vastaisi tältä osin valtionavustuslain (688/2001) 20 §:ssä ja muualla laissa omaksuttuja periaatteita siitä, milloin määrältään erittäin pieni julkis-oikeudellinen maksuvelvollisuus voidaan jättää hoitamatta.

21 §. Takaisinperintä. Pykälässä säädettäisiin tuen takaisinperinnästä sekä siihen liittyvästä viranomaisharkinnasta.

Pykälän 1 momentin mukaan Energiavirastolla ei olisi takaisinperintään ryhtymisen suhteen harkintavaltaa, vaan sen olisi päätöksellään määrättävä jo maksettu tuki perittäväksi takaisin, kun kyse on 22 §:n mukaisen palautusvelvollisuuden laiminlyönnistä. Takaisinperintä on tällöin rajoitettava vastaavasti siihen määrään kuin 22 §:n mukaan olisi palautettava. Energiavirasto voisi tarvittaessa hallintopäätöksellä vahvistaa palautusvelvollisuuden olemassaolon ja määrän.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuen harkinnanvaraisesta takaisinperinnästä. Energiavirasto voisi harkita, edellyttääkö julkisen edun turvaaminen takaisinperintää ja onko takaisinperintää pidettävä oikeasuhtaisena laiminlyöntiin nähden. Perusteet liittyvät tuen käyttöön kohdistuviin velvoitteisiin, joita ei aina olisi pidettävä 1 momentissa tarkoitetulla tavalla olennaisina siten, että niiden seurauksena pitäisi järjestelmällisesti olla takaisinperintä. Takaisinperintää olisi harkittava, jos toiminnanharjoittaja on menetellyt 13 §:n vastaisesti. Tällöin takaisinperintää olisi harkittava siltä osin, kun tuen 13 § mukaista käyttöä ei voida osoittaa. Takaisinperintä voisi tulla kyseeseen tilanteessa, missä olosuhteiden muutoksen johdosta myönnetyn tuen käyttö estyy. Takaisinperinnän perusteena voi olla tuen käytön kohteena olevan toiminnan olennainen supistaminen tai luovuttaminen toiselle. Yleensä tuen käyttötarkoituksen toteuttamisella on merkitystä sille taholle, joka on vastuussa kohteen toiminnasta. Tämän lain mukaisessa tuessa ei siten ole yleensä kysymys edelleen siirrettävissä olevasta taloudellisesta etuudesta. Tuki on voitava periä takaisin, mikäli tuen käytön kohteena oleva toiminta siirretään toiselle henkilölle. Energiavirasto voi kuitenkin päättää jättää avustuksen perimättä takaisin, jos tuki voitaisiin kyseisessä tilanteessa myöntää myös sille, jolle tuen käytön kohteena ollut toiminta on siirretty. Pienissä virheissä tai olosuhteiden muutoksissa tuen takaisinperintä olisi tavoiteltavaan julkiseen etuun nähden liian raskas toimenpide. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tuen käyttötarkoituksen toteutumista osittain estävän olosuhteiden muutoksen tulee olla hyväksyttävässä ja järkevässä suhteessa seuraamukseen.

Pykälän 3 momentissa olisi viittaus valtionavustuslain 21 §:n 3 kohtaan. Energiavirastolla olisi velvollisuus tuen takaisinperintään, jos toiminnanharjoittaja on antanut Energiavirastolle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan tuen saantiin tai määrään taikka salannut sellaisen seikan. Energiaviraston takaisinperintää koskevaan päätökseen olisi 25 §:n nojalla mahdollista hakea oikaisua. Energiaviraston oikaisuopyynnön johdosta antamasta päätöksestä olisi mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölainsäädetyssä järjestyksessä. Energiaviraston päätöstä olisi 26 §:n nojalla muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimien toisin määrää.

22 §. Korko ja viivästyskorko. Pykälässä olisi viittaus valtionavustuslain 24 ja 25 §:ään. Toiminnanharjoittaja olisi velvollinen maksamaan palautettavalle ja takaisinperittäväälle määrälle vuotuista korkoa. Koronmaksuvelvollisuus alkaa palauttamis- tai takaisinperintätilanteissa siitä päivästä, jona tuki taikka sen osa on maksettu toiminnanharjoittajalle. Korkoa on maksettava siihen päivään saakka, jona tuki maksetaan takaisin ja enintään Energiaviraston takaisinmaksamiselle määräämään eräpäivään. Korkokanta on korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu korko lisättyinä kolmella prosenttiyksiköllä. Takaisin perittäväälle määrälle olisi maksettava viivästyskorkoa, kun toiminnanharjoittaja ei ole täyttänyt takaisinmaksuvelvollisuuttaan viimeistään Energiaviraston asettamassa määräajassa. Viivästyskoron korkokanta olisi valtionavustuslain 25 §:n mukaisesti korkolain 4 §:n 1 momentin mukainen yleinen viivästyskoron määrä.

23 §. Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika sekä vanhentumisaika. Energiaviraston tulisi pykälän 1 momentin mukaan tehdä tuen takaisinperintää koskeva päätös viipymättä sen jälkeen, kun sen perusteesta on saatu tieto. Päätöksen tekeminen lähtökohtaisesti viipymättä edellyttäisi, että takaisinperintää koskevan asian käsittelylle annettaisiin etusija verrattuna muihin tässä laissa tarkoitettuihin hallintoasioihin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin määräajasta, jonka jälkeen Energiavirasto ei saa enää ryhtyä tuen taikka sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään. Takaisinperintään ei saisi enää ryhtyä, kun on kulunut kymmenen vuotta kyseisen tuen myöntämisestä 11 §:n nojalla. Takaisinperinnän vanhentumisaika koskisi aina sitä tukimäärää joka toiminnanharjoittajalle on

myönnetty kunakin vuonna, sekä sen perusteella perittäviä korkoja sekä viivästyskorkoja. Vastaavasti velvollisuus tuen palauttamiseen 20 §:n nojalla raukeaisi, kun kymmenen vuotta on kulunut kyseisen tuen myöntämisestä.

24 §. Kuittaus. Pykälän nojalla Energiavirasto voisi päättää, että 20 §:n mukaisesti palautettava tai 21 §:n mukaisesti takaisin perittävä määrä kuitataan Energiaviraston myöntämästä tuesta. Toiminnanharjoittajaa kuultaisiin hallintolain 34 §:n mukaisesti ennen päätöksen tekemistä. Tuki olisi mahdollista periä takaisin myös kuittaamalla se Energiaviraston muusta samalle toiminnanharjoittajalle maksamasta valtiotuesta. Kuittaus ei voisi koskea toiminnanharjoittajan muita erääntyneitä saatavia. Kuittauksessa on siten noudatettava valtion talousarvion tilijaoittelussa vahvistettuja talousarvion eri momenttien käyttöoikeuksia.

Palautettavan tai takaisin perittävän määrän kuittauspäivä olisi päivä, jona päätös on tehty. Palautuskorko sekä viivästysseuraamukset laskettaisiin kuittauspäivään saakka. Muilta osin menettelyssä noudatettaisiin hallintolakia. Energiaviraston tulisi selvittää, onko kuittausperusteet riittävät ja perustella kuittauspäätös. Energiaviraston päätökseen tyytymätön toiminnanharjoittaja saisi hakea siihen oikaisua 25 §:n nojalla. Energiaviraston oikaisun johdosta tekemään päätökseen saisi hakea muutosta hallintolainkäyttölain mukaisesti. Energiaviraston tekemä päätös voitaisiin 26 §:n nojalla muutoksenhausta huolimatta panna täytäntöön, jollei muutoksenhakuuomioistuimien toisin määrää.

25 §. Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin mukaan asianosainen voisi tehdä oikaisuvaatimuksen Energiavirastolle Energiaviraston 11 §:n nojalla tekemästä päätöksestä koskien tuen myöntämistä, 21 §:n mukaisesta päätöksestä tuen takaisinperinnästä ja 24 §:n mukaisesta päätöksestä tuen kuittauksesta. Energiaviraston olisi liitettävä päätöksiinsä oikaisuvaatimusohjeet. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 2 momentin mukaan muutoksenhakuun sovellettaisiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (808/2019). Valitusoikeus määräytyisi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 7 §:n nojalla.

26 §. Päätöksen täytäntöönpano. Energiaviraston 24 §:n 1 momentin nojalla tekemä kuittaus koskeva päätös olisi 1 momentin mukaan pantavissa täytäntöön, vaikka asianosainen olisikin tehnyt oikaisuvaatimuksen asiassa.

Vastaavasti 2 momentin mukaan Energiaviraston 17 §:n 1 nojalla antamaa kieltoa tai määräystä koskevaa päätöstä sekä 21 §:n nojalla tekemää päätöstä tuen takaisinperinnästä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Muutoksenhakuuomioistuimien voisi kuitenkin kieltää Energiaviraston 1 tai 2 momentissa tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanon taikka määrätä sen keskeytettäväksi tai antaa muun täytäntöönpanoa koskevan määräyksen.

27 §. Maksut. Pykälän 1 momentissa olisi informatiivinen viittaus valtion maksuperustelakiin (150/1992), jonka nojalla Energiaviraston suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleiset perusteet sekä maksujen muut perusteet määräytyvät. Energiaviraston maksullisista suoritteista säädettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa 1241/2019.

Pykälän 2 momentin nojalla tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset saataisiin periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään. Siten esimerkiksi Energiaviraston tuen myöntämistä koskevista päätöksistä perittävät maksut olisivat suoraan ulosottokeelpoisia.

28 §. Tietojen säilyttäminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta säilyttää tukeen liittyvä aineisto, muun muassa tuotantotiedot, sähkökulutustiedot sekä tuen käyttöön liittyvät tiedot. Tukeen liittyvän aineiston säilytysaika olisi kymmenen vuotta myöntämisaikankohdasta. Säilytysajat olisivat vastaavat kuin 23 §:ssä tuen sekä niille maksettavan koron ja viivästyskoron takaisinperinnän vanhentumisaika. Säilytystavasta ei säädettäisi tarkemmin, mutta pykälässä tarkoitettua aineistoa tulisi olla saatavilla pykälässä säädetyn ajan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Energiaviraston velvollisuudesta pitää yksityiskohtaista kirjanpitoa tuen myöntämisen kaikista toimenpiteistä päästökaupan valtiontuki-uuntaviivojen edellyttämällä tavalla.

29 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentti sisältäisi lain voimaan tulosäädöksen. Lain voimaan saattaminen edellyttää, että Euroopan komissio on hyväksynyt lakiehdotukseen sisältyvät valtiotuet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että lakia ei sovellettaisi kehittämistoimiin, joista ei aiheudu toiminnanharjoittajalle kustannuksia lainvoimaantulon jälkeen.

Pykälän 3 momentilla kumottaisiin laki päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta (138/2017). Kyseisen lain mukaista tukea myönnetään viimeisen kerran vuonna 2021.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Lain nojalla on tarkoitus antaa valtioneuvoston asetus, joka sisältäisi menettelyihin ja lain soveltamiseen liittyviä tarkempia säännöksiä. Lakiehdotuksessa esitetään asetuksenantovaltuuksia lain 8 §:n 4 momenttiin, 9 §:n 4 momenttiin, 10 §:n 2 momenttiin, 11 §:n 5 momenttiin ja 13 §:n 5 momenttiin. Asetuksessa säädettäisiin tuen määrän laskemisesta yhtäältä sovellettaessa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa, toisaalta sovellettaessa toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa, sekä tuen hakemisessa noudatettavasta menettelystä.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan talvella 2022.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2022 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 80 §:n mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia tässä perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin sää-

dettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Lakiehdotuksessa esitetään asetuksenantovaltuuksia lain 8 §:n 4 momenttiin, 9 §:n 4 momenttiin, 10 §:n 2 momenttiin, 11 §:n 5 momenttiin ja 13 §:n 5 momenttiin.

Lain 8 §:ssä säädettäisiin tuen määrän laskemisesta sovellettaessa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tuen määrän laskemisesta.

Lain 9 §:ssä säädettäisiin tuen määrän laskemisesta sovellettaessa toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tuen määrän laskemisesta.

Lain 10 §:ssä säädettäisiin tuen hakemisessa noudatettavasta menettelystä. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin hakemuksen toimittamisesta ja sisällöstä.

Lain 11 §:ssä säädettäisiin tuen myöntämisestä. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämistä koskevasta päätöksestä.

Lain 13 §:ssä säädettäisiin myönnetyn tuen käyttämisestä. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tuen käytölle asetetuista vaatimuksista ja käyttöä koskevien tietojen toimittamisesta.

Energiaviraston maksullisista suoritteista annetussa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa (869/2016) olisi tarpeen säätää tukiviranomaisen päätösten hinnoista.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään kohdistanut asetuksenantovaltuuksiin vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta, ja korostanut paitsi sitä, ettei asetuksenantovaltuus saa olla liian avoin, myös riittävän tarkan laintasoisen perussäännöksen merkitystä valtuuksien tukemisessa lakiin (ks. PeVL 17/2018 vp, PeVL 15/2018 vp, s. 59, PeVL 45/2017, PeVL 26/2017, s. 26).

Valiokunta on myös kiinnittänyt huomiota siihen, että perustuslain säännökset rajoittavat suoraan valtuussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuuksien nojalla annettavien säännösten ja määräysten sisältöä (ks. PeVL 21/2018 vp, s. 2). Valiokunta on katsonut tämän merkitsevän sitä, että kun asetuksia voidaan antaa vain laissa säädetyin valtuuden nojalla eikä asetuksenantovaltaa voida antaa asioissa, joista perustuslain mukaan on säädettävä lailla, on lakiin otettava asetuksenantovaltuus laadittava niin, että valtuuden sisältö selvästi ilmenee laista, ja että se rajataan riittävän tarkasti.

Perustuslain 80 §:n takia on olennaista, että säänneltävästä asiasta on riittävät perussäännökset laissa ja että valtuus on syytä sijoittaa pääsääntöisesti lain asianomaisen perussäännöksen yhteyteen (ks. PeVL 26/2017 vp, s. 26, PeVL 10/2016 vp, s. 5 ja PeVL 49/2014 vp, s. 6).

Tässä esityksessä asetuksella säädettäväksi ehdotetut asiat eivät kosketa yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, vaan tuen määrän laskemisen ja hakemuksen toimittamiseen liittyvien teknisluontoisten yksityiskohtien kaltaisia seikkoja. Myös muilta osin perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössään linjaamaa on noudatettu. Esitykseen ei sisälly sellaisia ehdotuksia, joiden vuoksi se tulisi käsitellä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Siten ei ole esteitä sille, että esitykseen sisältyvä laki käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tavoite ja soveltamisala

Tässä laissa säädetään tuesta, joka korvaa päästökaupasta aiheutuvia välillisiä kustannuksia lain soveltamisalaan kuuluville toiminnanharjoittajille, jotka ovat alttiita merkittäväälle hiilivuodon riskille. Lain tavoite on ohjata toiminnanharjoittajia kehittämään teollista tuotantoaan hiili-neutraalimmaksi.

Tätä lakia sovelletaan tämän lain liitteessä 1 lueteltuihin toimialoihin.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämän lain nojalla maksettavaa tukea ei pidetä valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitettuna valtionavustuksena.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *toiminnanharjoittajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on tosiasiallinen määräysvalta tukeen oikeutetun laitoksen toiminnasta;
- 2) *laitoksella* toiminnanharjoittajan määräysvallassa olevaa kiinteää toiminnallista kokonaisuutta, jonka tietojen perusteella tukea haetaan
- 3) *tarkasteluvuodella* kalenterivuotta, jonka tietojen perusteella tukea haetaan
- 4) *tuki-intensiteetillä* prosenttiosuutta tuen määrän laskemisen perusteena olevista tiedoista;
- 5) *hiilidioksidin päästökertoimella* arvoa 0,6x;
- 6) *Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinhinnalla* Euroopan unionin päästöoikeuden joulukuussa erääntyvän yhden vuoden johdannaissopimuksen päivittäisten päätöshintojen keskiarvoa euroina kaupankäyntivolyymiltaan merkittävässä Euroopan talousalueella toimivassa päästökauppapörssissä tarkasteluvuotta edeltävänä kalenterivuonna;
- 7) *sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla* tuotekohtaista sähkönkulutusta megawattitunteina tuotostonnia kohti liitteessä x luetelluille tuotteille; jos tuotteen vertailuarvo ilmoitetaan hiilidioksiditonneina tuotostonnia kohti, arvo muunnetaan sähkönkulutuksen vertailuarvoksi liitteessä x kuvatulla tavalla;
- 8) *toissijaisella sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla* arvoa 0,x;

9) *toteutuneella tuotoksella* laitoksen toteutunutta tuotantoa tarkasteluvuonna ilmaistuna tonneina vuodessa;

10) *toteutuneella sähkökulutuksella* laitoksen toteutunutta sähkökulutusta tarkasteluvuonna megawattitunteina ilmaistuna

11) *kehittämistoimella* toiminnanharjoittajalle suoria kustannuksia aiheuttavaa investointia tai muuta toimenpidettä, jonka avulla toiminnanharjoittaja kehittää tuotantoaan hiilineutraalimaksi.

4 §

Tuen myöntämisen edellytykset

Tukea voidaan myöntää toiminnanharjoittajalle tarkasteluvuosien 2021-2025 tietojen perusteella.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että toiminnanharjoittaja on tehnyt energiatehokkuuslain (1429/2014) 2 luvun mukaisen energiakatselmuksen tai että se on vapautettu energiakatselmuksen tekemisestä energiatehokkuuslain 7 §:n nojalla. Muun kuin energiatehokkuuslain 3 §:n 6 kohdan mukaisen suuren yrityksen tulee täyttää velvoite viimeistään tuen myöntämistä seuraavana vuonna tukea haettaessa ensimmäisen kerran.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että toiminnanharjoittaja kattaa vähintään 30 prosenttia sähkökulutuksestaan hiilettömistä lähteistä tuotetulla sähköllä.

Tukea ei myönnetä, jos laitos, jonka tietojen perusteella tukea haetaan, lopettaa toimintansa ennen tuen myöntämistä. Laitoksen katsotaan lopettaneen toimintansa, jos:

- 1) toiminnan uudelleen aloittaminen ei ole teknisesti mahdollista; taikka
- 2) toiminnanharjoittaja ei voi osoittaa, että laitos aloittaa toimintansa uudelleen kuuden kuukauden kuluessa toiminnan lopettamisesta.

Tukea ei myönnetä Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksessä tarkoitetuille vaikeuksissa oleville yrityksille.

5 §

Viranomaistehtävät

Energiavirasto valvoo tämän lain noudattamista ja vastaa tässä laissa säädettyistä viranomaistehtävistä.

2 luku

Tuen määrä

6 §

Tuen enimmäismäärä

Vuosittain haetun tuen kokonaismäärän ollessa 150 miljoonaa euroa tai sen alle on sovellettava tuki-intensiteetti 25 %.

Mikäli vuosittain haetun tuen kokonaismäärä tuki-intensiteetillä 25 % ylittää 150 miljoonaa euroa, määrittää Energiavirasto sovellettavan tuki-intensiteetin siten, että myönnettävän tuen kokonaismäärä ei kyseisenä vuonna ylitä 150 miljoonaa euroa.

7 §

Päästöoikeuksien termiinhinnan määrittäminen

Energiavirasto määrittelee vuosittain tuen määrän laskennassa käytettävän Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinhinnan.

8 §

Tuen määrän laskeminen sovellettaessa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa

Kun laitoksessa valmistettaville tuotteille on käytettävissä 2 liitteen mukainen sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo, vuosittaisen tuen määrä lasketaan kertomalla keskenään

- 1) tuki-intensiteetti,
- 2) hiilidioksidin päästökerroin,
- 3) Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinhinta,
- 4) sovellettava tuotekohtainen sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo sekä
- 5) toteutunut tuotos.

Energiavirasto vastaa tuen määrän laskennasta. Niille toimialoille tai niiden osille, joille on vahvistettu sähkön ja polttoaineen vaihdettavuus, Energiavirasto määrittelee sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvon.

Tarkempia säännöksiä tuen määrän laskemisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Tuen määrän laskeminen sovellettaessa toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa

Kun laitoksessa valmistettaville tuotteille ei ole käytettävissä sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa, vuosittaisen tuen määrä lasketaan kertomalla keskenään

- 1) tuki-intensiteetti,
- 2) hiilidioksidin päästökerroin,
- 3) Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinhinta,
- 4) toissijainen sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo sekä
- 5) toteutunut sähkönkulutus.

Energiavirasto vastaa tuen määrän laskennasta.

Tuen määrän perusteena tulee olla yksittäisen laitoksen tuotteiden valmistuksen yhteenlaskettu toteutunut sähkönkulutus.

Tarkempia säännöksiä tuen määrän laskemisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Tuen hakeminen ja käyttö

10 §

Tuen hakeminen

Tukea haetaan toimittamalla hakemus Energiavirastolle. Hakemus voidaan toimittaa Energiaviraston ylläpitämän sähköisen järjestelmän kautta.

Tukihakemuksen toimittamisesta ja sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Tuen myöntäminen

Energiaviraston tulee varmistua toiminnanharjoittajan 10 §:n mukaisessa hakemuksessa ilmoittamien tietojen kattavuudesta, luotettavuudesta, uskottavuudesta ja tarkkuudesta.

Tuki myönnetään, jos hakemuksessa on osoitettu, että tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät ja hyväksymiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Energiavirasto tekee hakemuksen perusteella päätöksen tämän lain mukaisen tuen myöntämisestä toiminnanharjoittajalle.

Energiaviraston päätöksestä on käytävä ilmi tukea saava toiminnanharjoittaja ja laitos, tukimäärä sekä tuen määrään vaikuttaneet seikat toimialoittain sekä toimialan osittain.

Tarkempia säännöksiä tuen myöntämisestä annettavasta päätöksestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Tuen maksaminen

Energiavirasto maksaa tuen 11 §:n päätöksen mukaisesti viimeistään sen kalenterivuoden loppuun mennessä, jona tukea on haettu.

Tukea ei makseta, jos Euroopan Unionin komissio on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EU) 2015/1589 mukaisesti keskeyttänyt tukea hakeneen toiminnanharjoittajan osalta tuen maksamisen.

13 §

Tuen käyttö

Toiminnanharjoittajan tulee käyttää tämän lain 11 §:n mukaisesti myönnetystä tuesta vähintään 50 prosenttia kehittämistoimiin, joilla edistetään lain 1 §:n mukaisten tavoitteiden toteutumista. Tuen käytön tulee kohdistua toiminnanharjoittajan kehittämistoimiin, jotka sijaitsevat Suomessa.

Kehittämistoimien tulee olla toteutettuina viimeistään 31.12.2028.

Toiminnanharjoittajan tulee toimittaa Energiavirastolle tiedot tuen 1 – 2 momenttien -mukaisesta käytöstä.

Kehittämistoimille asetetuista vaatimuksista, niitä koskevien tietojen toimittamisesta ja käsittelystä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Valvonta

14 §

Tiedonsaantioikeus

Energiavirastolla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajalta, sähkön tuottajalta, joka toimittaa sähköä toiminnanharjoittajalle, sekä verkonhaltijalta.

Energiavirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada viranomaisilta tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeellisia tietoja:

- 1) toiminnanharjoittajan sähkönkulutuksesta, tuotannosta ja tuen käytöstä;
- 2) toiminnanharjoittajan saamista investointituista ja muista valtiontuista;
- 3) toiminnanharjoittajaa koskevista muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tässä laissa tarkoitetun tuen myöntämisen, tuen määräytymisen, maksamisen, tuensaaajaan kohdistuvien ehtojen tai takaisinperinnän kannalta.

15 §

Tietojen luovuttaminen

Energiavirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan saamia tietoja:

- 1) syyttäjälle ja poliisille rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi;
- 2) työ- ja elinkeinoministeriölle ja toimivaltaiselle Euroopan unionin toimielimelle tai unionin muulle elimelle, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa liittyvässä velvoitteessa sitä edellytetään.

16 §

Viranomaisen tarkastusoikeus

Energiavirastolla on oikeus päästä toiminnanharjoittajan, hallinnassa oleviin laitoksiin, tiloihin ja alueille, jos se on tässä laissa tarkoitetun valvonnan kannalta tarpeen, sekä tehdä siellä tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin valvontatoimenpiteet voidaan kuitenkin ulottaa vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ssä taikka 29 luvun 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu rikos, ja tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.

Energiavirastolla on tarkastusta suorittaessaan oikeus ottaa toiminnanharjoittajan, sähkön tuottajan ja verkonhaltijan asiakirjat ja muuta aineistoa haltuunsa, jos se on tarkastuksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Aineisto tulee palauttaa viipymättä, kun tarkastuksen suorittaminen ei enää edellytä aineiston hallussapitoa.

Toiminnanharjoittajan tulee avustaa Energiavirastoa tarkastuksen suorittamisessa.

17 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Energiavirasto voi määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, täyttämään velvollisuutensa.

Energiavirasto voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämisuhalla siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

18 §

Virka-apu

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä. Tulliviranomaiset ovat toimialallaan tarvittaessa velvollisia antamaan virka-apua tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä valtioneuvoston päätösten noudattamisen valvomiseksi.

19 §

Viittaus rikoslakiin

Rangaistus väärän todistuksen antamisesta säädetään rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ssä ja rangaistus avustuspetoksesta rikoslain 29 luvun 5 ja 6 §:ssä.

5 luku

Tuen palauttaminen ja takaisinperintä

20 §

Palauttaminen

Toiminnanharjoittajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteetomasti saamansa tässä laissa tarkoitettu tuki tai sen osa. Jos palautettava määrä on enintään 100 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

21 §

Takaisinperintä

Energiaviraston on päätöksellään määrättävä jo maksettu tässä laissa tarkoitettu tuki tai sen osa perittäväksi takaisin, jos toiminnanharjoittaja on jättänyt palauttamatta sellaisen tässä laissa tarkoitettujen tuen tai sen osan, joka 20 §:n mukaan on palautettava.

Energiavirasto voi määrätä maksetun tuen osan perittäväksi takaisin, jos toiminnanharjoittaja on menetellyt 13 §:n vastaisesti.

Takaisinperintään sovelletaan lisäksi, mitä valtionavustuslain 21 §:n 3 kohdassa säädetään valtionavustuksen perimisestä takaisin.

22 §

Korko ja viivästyskorko

Palautettavalle ja takaisinperittäväälle määrälle maksettavaan korkoon ja viivästyskorkoon sovelletaan, mitä valtionavustuslain 24 ja 25 §:ssä säädetään palautettavalle ja takaisin perittäväälle valtionavustuksen määrälle maksettavasta korosta ja viivästyskorosta.

23 §

Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika sekä vanhentumisaika

Energiaviraston on tehtävä tuen takaisinperintää koskeva päätös viipymättä sen jälkeen, kun Energiaviraston tietoon on tullut 21 §:ssä tarkoitettu seikka.

Tuen taikka sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut kyseisen tuen myöntämisestä. Vastavasti velvollisuus tuen

palauttamiseen 20 §:n nojalla raukeaa, kun kymmenen vuotta on kulunut kyseisen tuen myöntämisestä.

24 §

Kuittaus

Energiavirasto voi päättää, että 20 §:n mukaisesti palautettava tai 21 §:n mukaisesti takaisin perittävä määrä kuitataan Energiaviraston myöntämästä tuesta. Toiminnanharjoittajaa kuullaan hallintolain 34 §:n mukaisesti ennen päätöksen tekemistä.

Palautettavan tai takaisin perittävän määrän kuittauspäivä on päivä, jona päätös on tehty. Palautuskorko sekä viivästysseuraamukset lasketaan kuittauspäivään.

Muilla osin menettelyssä noudatetaan hallintolakia.

6 luku

Erinäiset säännökset

25 §

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku

Tämän lain 11 §:n, 21 §:n tai 24 §:n mukaiseen päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019).

26 §

Päätöksen täytäntöönpano

Energiaviraston 24 §:n 1 momentin nojalla antama päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuin toisin määrää.

Energiaviraston 17 §:n 1 momentin taikka 21 §:n nojalla tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

27 §

Maksut

Tämän lain mukaisten Energiaviraston suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992).

Tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

28 §

Tietojen säilyttäminen

Toiminnanharjoittaja on velvollinen säilyttämään tukeen liittyvän aineiston kymmenen vuotta tuen myöntämisaikankohdasta.

Energiavirasto on velvollinen pitämään tuen myöntämisen kaikista toimenpiteistä yksityiskohtaista kirjanpitoa. Kirjanpidon on sisällettävä kaikki tarvittavat tiedot sen osoittamiseksi, että tukikelpoisia kustannuksia ja tuen sallittua enimmäisintensiteettiä koskevia ehtoja on noudatettu. Tiedot on säilytettävä kymmenen vuoden ajan tuen myöntämisaikankohdasta ja ne on toimitettava komissiolle pyynnöstä.

29 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan xx päivänä xx kuuta 2022.

Tätä lakia ei sovelleta kehittämistoimiin, joista ei aiheudu toiminnanharjoittajalle kustannuksia lainvoimaantulon jälkeen.

Tällä lailla kumotaan laki päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta (138/2017).

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

Liite 1

Tukeen oikeutetut merkittävälle hiilivuodon riskille alttiit toimialat tai alatoimialat

NACE -luokka	Toimialan nimike
14.11	Nahkavaatteiden valmistus
24.42	Alumiinin valmistus
20.13	Muiden epäorgaanisten peruskemikaalien valmistus
24.43	Lyijyn, sinkin ja tinan tuotanto
24.10	Raudan, teräksen ja rautaseosten valmistus
17.12	Paperin, kartongin ja pahvin valmistus
17.11	Massan valmistus
19.20	Jalostettujen öljytuotteiden valmistus
24.44	Kuparin tuotanto
24.45	Muiden värimetallien tuotanto
20.16.40.15	Polyeteeni, alkumuodossa
24.51	Raudan valu
23.14.12.10	Lasikuitumatot
23.14.12.30	Lasikuituhutlevyt
20.11.11.50	Vety
20.11.12.90	Epäorgaaniset epämetallien happiyhdisteet

Liite 2

Sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvot tuotteille, jotka kuuluvat liitteessä I esitettyihin NACE-koodeihin

Liitteen tiedot tulevat olemaan päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen mukaiset. Liite täydentyy, kun komissio on julkaissut sovellettavat vertailuarvot. Liite täydentyy ennen hallituksen esityksen antamista eduskunnalle.

Valtioneuvoston asetus

energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään

1 §

Tuen määrän laskeminen sovellettaessa sähkökulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa ja toissijaista sähkökulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa

2 §

Tuen määrän laskenta laitoksen tuottaessa tukeen oikeuttamattomia tuotteita

3 §

Tukihakemuksen toimittaminen

4 §

Tukihakemuksessa toimitettavat tiedot

5 §

Tukihakemuksessa toimitettavat tiedot laitokseen sovellettaessa sähkökulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa

6 §

Tukihakemuksessa toimitettavat tiedot laitokseen sovellettaessa toissijaista sähkökulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa

7 §

Tuen myöntämistä koskeva päätös

8 §

Kehittämistoimille asetetut vaatimukset

9 §

Tuen käyttöä koskevien tietojen toimittaminen

10 §

Tuen käyttöä koskevien tietojen käsittely

29 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan xx päivänä xx kuuta 2022.

Tätä lakia ei sovelleta kehittämistöimiin, joista ei aiheudu toiminnanharjoittajalle kustannuksia lainvoimaantulon jälkeen.

Tällä lailla kumotaan laki päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta (138/2017).